МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО, ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних робіт та самостійної роботи
з дисципліни «Господарське право»

Суми 2022

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Практичне заняття 1: Поняття, методи та система господарського права (2 год.)

ПЛАН

1. Історичні передумови господарського права.
2. Становлення господарського законодавства України.
3. Предмет регулювання господарського права.
4. Господарські правовідносини, їх ознаки та види.
5. Система та методи господарського права.
6. Державне регулювання господарської діяльності.

Завдання для перевірки знань:

1. В чому Ви бачите динамічність господарського права? Як воно втілюється в економічних процесах держави?
2. Розкрийте правовий механізм понять господарсько-правові відносини та господарські відносини.
3. До якого саме виду суспільних відносин відносяться господарські правовідносини?
4. Розкрийте елементи господарських правовідносин та їх видові ознаки. 5. Якими є суб'єктивні права та обов'язки учасників господарських правовідносин?
6. Які юридичні факти породжують виникнення, зміну та припинення господарських правовідносин? Наведіть приклади.
7. Проаналізуйте сучасні наукові підходи до питання про правову природу господарських правовідносин.
8. Розкрийте відомі концепції господарського права. Котра з них Вам імпонує найбільше? Обґрунтуйте.
9. Дайте розгорнуту характеристику змісту господарських правовідносин.
10. В чому знаходять своє відображення приватні інтереси учасників господарської діяльності, так і інтереси суспільства та держави між собою відповідно?
11. Які методи господарсько-правового регулювання існують в сфері господарського обороту?
12. Що таке господарсько-правова норма, та якою є її правова природа порівняно із іншими нормами права?
13. В чому Ви бачите відмінність господарських правовідносин від інших правовідносин? Наприклад, цивільних, адміністративних, фінансових тощо.
14. Яким є зміст і структура господарських правовідносин?

15. Розглядаючи питання про розуміння сутності господарських правовідносин, розкрийте риси, які притаманні їм як загальні правовому інституту, так і виключно властиві їм риси?
16. Проаналізуйте класифікаційні критерії для виділення видів господарських правовідносин.
17. Розкрийте правову природу господарсько-виробничих, організаційно-господарських та внутрішньогосподарських відносин.
18. Хто належить до учасників відносин у сфері господарювання належать? Чому в теорії господарського права з цього приводу існують дискусії? Дайте свою оцінку щодо цього.
19. Проаналізуйте правову природу основних методів правового регулювання господарських правовідносин.
20. Розкрийте відомі в науці господарського права підходи щодо характеристики сутності господарського права як галузі права.
21. Для змісту норм господарського права характерне поєднання елементів публічно-правового і приватно-правового характеру, з приводу чого в науці господарського права існують широкі дискусії. Дайте їм свою оцінку.
22. Якими є джерела господарського права? Дайте їх визначення та свою оцінку на предмет важливості в системі джерел права.
23. Дайте розгорнутий аналіз та характеристику джерел господарського права, наведіть їх приклади та видові ознаки.
24. В чому Ви бачите роль Господарського кодексу України як системоутворюючого акта у сфері господарсько-правового регулювання?
25. Яким є Ваше бачення на проблему співвідношення господарського права і господарського законодавства.
26. Яким Ви бачите загальнотеоретичний і загально-правововий зміст системи господарського законодавства?

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1

- визначте спільні та відмінні ознаки підприємницької (комерційної) та некомерційної господарської діяльності;
– поясніть необхідність здійснення управління господарською діяльністю;
– виявіть спільні та відмінні риси (1) управління господарською діяльністю на рівні країни та регіонів (щодо суб’єктів господарювання всіх форм власності) і (2) управління господарською діяльністю суб’єктів права державної та комунальної власності.

Завдання 2

Поміркуйте та з посиланням на чинне законодавство дайте аргументовану відповідь на таке за питання.

Чи можна назвати підприємницькою таку діяльність?:

а) громадянин будує будинок сусіду за винагороду;

б) швачка на дому здійснює індивідуальний пошив верхнього одягу на замовлення за плату;

в) громадянин купив акції акціонерного товариства з метою одержання дивідендів;

г) некомерційне підприємство продає надлишки майна, що знаходиться на балансі.

Завдання 3

Які із вказаних суспільних відносин регулюються нормами господарського права і, відповідно, складають його предмет. Обґрунтуйте.

- відносини між комерційним банком та громадянином П., який вніс вклад;
- відносини між ТОВ і громадянином, який придбав товари в кредит у цього господарського товариства;
- відносини між виконавчим комітетом місцевої ради та громадянином В. у зв'язку із видачею йому дозволу на розміщення торговельної точки;
- відносини між двома державними підприємствами, які уклали договір поставки;
- відносини між комерційним банком та організацією, що має розрахунковий рахунок в цьому банку;
- відносини між громадянином К., який володіє акціями цього товариства, та АТ з приводу звільнення громадянина К. і виходу його із числа акціонерів;
- укладення Міністерством освіти та науки України договору про співпрацю з університетом;
- сплата відсотків за користування кредитом у банку;
- укладення договору про пошиття костюма;
- відносини між фіскальною службою і фізичною особою-підприємцем, що виникають у зв'язку із сплатою останнім податку із доходів фізичних осіб.

Тестові завдання:

Тест 1

В яких випадках має місце господарська діяльність?

а) вирощування овочів на присадибній ділянці з метою задоволення потреб сім'ї, а надлишків – для продажу;
б) надання банком фінансових послуг своїм клієнтам;
в) вирощування в підсобному господарстві великого підприємства овочів та птиці, які використовуються для потреб робітничої їдальні.
г) контроль з боку органу ліцензування за дотриманням підприємствами ліцензійних умов.

Тест 2
Якому виду господарської діяльності притаманні такі ознаки?
– здійснення діяльності щодо виробництва товарів (робіт, послуг);
– реалізація зазначених товарів на платній основі;
– здійснення діяльності не для власних потреб виробника;
– здійснення діяльності на професійній основі;
– основна мета діяльності – задоволення суспільних потреб у певних товарах (роботах, послугах) безвідносно від її прибутковості.
Варіанти відповідей:
а) благодійна діяльність;
б) підприємницька діяльність;
в) господарська некомерційна діяльність.

Тест 3
Ознакою підприємницької діяльності не вважається :
а) економічна самостійність;
б) невтручання державних та інших органів;
в) систематичність;
г) ризикованість;
д) ініціативність.

Тест 4
Які з названих осіб вправі здійснювати підприємницьку діяльність?
Варіанти відповідей:
а) заступник голови виконкому міської ради;
д) державний виконавець;
в) слідчий прокуратури;
г) фізична особа – підприємець (громадянин-підприємець);
д) господарське міністерство (відомство).

Тест 5

Які з наведених дій належать до таких, що забезпечують реалізацію господарсько-організаційних (господарсько-управлінських) повноважень:

а) відвантаження продукції підприємства покупцеві;

б) затвердження акціонерним товариством статуту створеного ним дочірнього підприємства;

в) укладення між двома підприємствами передконтрактної угоди (протоколу про наміри), що передбачає укладення в майбутньому низки договорів, спрямованих на реалізацію інноваційного проекту;

г) надання банком довгострокового кредиту підприємству для будівництва нових цехів.

Тест 6

Свобода підприємництва полягає у :

а) вільному виборі видів підприємницької діяльності, не заборонених законом;

б) вільному розпорядженні валютною виручкою;

в) вільному нарахуванні та сплаті податків;

г) вільному встановленні цін;

д) вільному залученні та використанні природних ресурсів.

Тест 7

Не можуть здійснювати некомерційну господарську діяльність:

а) органи державної влади;

б) благодійні організації;

в) посадові особи органів місцевого самоврядування;

г) органи місцевого самоврядування;

д) господарські товариства;

е) споживчі кооперативи;

є) казенні підприємства.

Тест 8

Головними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є:

а) ліцензування і патентування господарської діяльності;

б) регулювання цін і тарифів;

в) кредитування суб’єктів господарювання;?????

г) сертифікація та стандартизація;

д) законодавче закріплення організаційно-правових форм провадження господарської діяльності;
е) безповоротна фінансова допомога суб'єктам господарювання;
є) надання податкових пільг;
ж) законодавче врегулювання кожного з видів господарської діяльності;
з) надання дотацій;
и) надання субсидій.

Практичне заняття 2: Суб'єкти господарських правовідносин, правовий статус підприємств (4 год.)

Практичне заняття 2.1. Суб'єкти господарських правовідносин

ПЛАН

1. Поняття та ознаки суб'єктів господарського права.
2. Види суб'єктів господарювання.
3. Створення суб'єктів господарювання.
4. Установчі документи суб'єктів господарювання.

Завдання для перевірки знань:

1. Хто відноситься до учасників відносин у сфері господарювання?
2. Чим відрізняється суб'єкт господарювання від суб'єкта організаційно-господарських повноважень?
3. Як співвідносяться між собою суб'єкт господарювання (учасник господарських відносин) та суб'єкт підприємницької діяльності?
4. Які категорії суб'єктів господарювання закріплені в ч. 2 ст. 55 ГК України?
5. Чому законодавець виключив з числа суб'єктів господарювання так звані відокремлені підрозділи господарських організацій? Обґрунтуйте. 6. За якими критеріями здійснюється класифікація суб'єктів господарських правовідносин?
7. Проаналізуйте правову природу терміну господарська правосуб'єктність.
8. Які критерії лежать в основі розмежування ознаки підприємництва як визначена організаційно-правова форма суб'єкта господарювання від так званої організаційної єдності?
9. Проаналізуйте форми майнової відокремленості суб'єкта підприємництва та правові підстави закріплення майна за різними суб'єктами господарювання.

10. В чому Ви бачите сутність термінів легітимація та реєстрація як ознаки підприємництва? Визначте можливі правові наслідки недотримання цих умов.
11. Розкрийте зміст поняття господарської компетенції щодо окремих видів суб'єктів господарювання.
12. Якими є вид і міра відповідальності суб'єктів господарського права, які використовуються як засоби економічного стимулювання?
13. Проаналізуйте форми відповідальності суб'єктів підприємництва за результати свого господарювання та особливості їх реалізації в господарському обороті.
14. Які чинники визначають обсяг правосуб'єктності (прав та обов'язків) кожного із суб'єктів підприємництва? Дайте їм правовому характеристику.
15. В чому полягають так звані загальні і спеціальні права та обов'язки суб'єктів господарювання? Яка між ними істотна різниця? Наведіть приклади.
16. Що означає утворення і державна реєстрація суб'єкта господарювання (підприємництва) як окремі етапи? Чи розділяє ці етапи ГКУ?
17. Якими є відмінності в порядку виникнення суб'єктів господарювання? Чим вони обумовлені?
18. Якими є правові підстави та етапи започаткування (заснування) суб'єктів господарювання?
19. Яким встановленим вимогам повинні відповідати установчі документи (документ) суб'єктів господарювання?
20. Розкрийте зміст та особливості спеціальних вимог до структури установчих документів суб'єктів господарювання.
21. Яким є порядок та процедура розробки і затвердження установчих документів?
22. Яким Ви бачите розмежування змісту юридичної природи статуту та засновницького договору?
23. Від чого залежить загальний порядок реєстрації суб'єктів підприємництва в порівнянні з порядком реєстрації некомерційних організацій? Наведіть приклади.
24. Розкрийте поняття та етапи державної реєстрації суб'єктів підприємництва.
25. Що вважається місцем державної реєстрації суб'єкта підприємництва?
26. Якими є строки державної реєстрації суб'єктів підприємництва?
27. В чому полягають особливості правового статусу державного реєстратора?

28. Якими є вимоги до оформлення документів, які подаються для державної реєстрації?
29. Вкажіть на спеціальні особливості державної реєстрації утворення та припинення юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
30. Дайте поняття та охарактеризуйте вимоги до Державного реєстру. Яким є порядок його ведення?
31. Що таке реєстраційна справа та які особливості її ведення?
32. В чому полягають так звані спеціальні правила реєстрації окремих суб'єктів підприємництва? До кого вони застосовується?
33. Які є способи припинення діяльності суб'єктів господарювання? Розкрийте їх зміст.
34. Які форми припинення шляхом реорганізації передбачені чинним законодавством?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1

Громадянин Полтавченко К.В., маючи намір здійснювати підприємницьку діяльність без створення юридичної особи, подав державному реєстратору такі документи: реєстраційну картку, копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера платника податків, нотаріально завірене рішення про намір провадити підприємницьку діяльність та рішення про повну матеріальну відповідальність як підприємця, нотаріально завірений дозвіл повнолітніх членів сім’ї, медичну довідку № 86-О, довідку про склад сім’ї.
Чи має державний реєстратор підстави для відмови у державній реєстрації громадянина Полтавченко К.В. в якості фізичної особи-підприємця?
Якими є вимоги до оформлення документів, які подаються для державної реєстрації?
Розкрийте процедуру реєстрації фізичної особи-підприємця.

Практичне завдання 2

Громадянин Сокуренко Н.Г. вирішив стати приватним підприємцем. Для проходження процедури державної реєстрації він подав державному реєстратору письмову заяву, копію паспорта. Через тиждень після подачі вказаних документів Сокуренко отримав повідомлення про відмову у проведенні державної реєстрації (підстави відмови не вказувалися).
Чи є правомірними дії державного реєстратора?
Що має зробити Сокуренко Н.Г. для того, щоб стати підприємцем?

Практичне завдання 3

Смирнов А. В., який досягнув 16 років, працював за трудовим договором у приватній клініці свого батька «Здоров'я» та активно допомагав йому у веденні справ. Після смерті батька, будучи прямим спадкоємцем майна, Смирнов А. В. вирішив продовжувати бізнес батька, пов'язаний із здійсненням медичної практики. Чи може Смирнов А. В. продовжувати підприємницьку діяльність батька на тій основі, що у спадок йому перейшло все майно клініки? Чи потрібно внести які-небудь зміни у засновницькі документи?

Практичне завдання 4

ПрАТ «Нафтатрейд», зареєстроване у Київському районі м. Харкова, через зміну місцезнаходження, зафіксованого в статуті, подало до реєструючого органу документи для перереєстрації. Державний реєстратор відмовив ПрАТ «Нафтатрейд» у перереєстрації, мотивуючи це тим, що у зв'язку із змінами законодавства такі дії тепер не належать до його компетенції, і, взагалі, процедура перереєстрації не передбачена чинним законодавством.

Чи правомірна відмова державного реєстратора?

Які дії має вчинити ПАТ «Нафтогаз»?

Практичне завдання 5

Податкова інспекція Сумської області звернулася до господарського суду Сумської області із позовом про ліквідацію з іноземними інвестиціями у формі товариства з обмеженою відповідальністю через допущені при його створенні порушення, які не можна усунути. Засновниками підприємства були наступні особи: особа без громадянства, 15-річний громадянин України, казенне підприємство, споживчий кооператив та благодійний фонд. В якості підстав позову податкова інспекція вказала, що згідно з чинним законодавством усі зазначені вище особи не мають права виступати засновниками господарських товариств; неможливим є створення підприємства з іноземними інвестиціями без участі іноземних фізичних або юридичних осіб. Чи правомірні вимоги податкової інспекції? Якими мають бути наступні дії податкової інспекції у випадку задоволення позову? Як мають діяти засновники підприємства, якщо вони зацікавлені в збереженні підприємства?

Практичне завдання 6

Підприємство «П.» рішенням власника змінило свою назву. У зв’язку із цим були подані до реєструючого органу (ЦНАП за своїм місцем знаходження)

заява про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, та документи для проведення таких реєстраційних дій. Реєструючий орган відмовив підприємству в проведенні державної реєстрації, мотивуючи свою відмову тим, що відповідно до законодавства в даному випадку потрібна сплати адміністративний збір. Підприємство «П.», посилаючись на ст. 36 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» звернулось в адміністративний суд про вирішення спору. Чи є правомірна відмова реєструючого органу? В яких випадках та в якому порядку здійснюється сплата адміністративного збору при проведенні державної реєстрації щодо суб'єктів господарювання? Охарактеризуйте правомірність дій реєструючого органу. Яким судам підвідомчі спори про державну реєстрацію суб'єктів господарювання?

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати нормативне підґрунтя легалізації господарської діяльності.
2. Розкрити зміст легалізаційних процедур в сфері господарювання.
3. Визначити поняття та значення принципу «єдиного вікна» при легалізації господарської діяльності.

Тестові завдання:

Тест 1

Документи для державної реєстрації можуть подаватися:

а) у паперовій або електронній формі;

б) виключно у паперовій формі;

в) виключно в електронній формі;

г)законом не встановлено.

Тест 2

Орган ліцензування за Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» це:

а) державний реєстратор;

б) нотаріус;

в) Міністерство юстиції України;

г) орган виконавчої влади, визначений Кабінетом Міністрів України.

Тест 3

Хто не може бути заявником щодо реєстрації суб'єкта господарювання – юридичної особи:

а) засновник;

б) засновники;

в) уповноважена ними особа;

г) реєстратор.

Тест 4

Адміністративний збір за реєстрацію юридичної особи не сплачується у випадку?

а) первинної реєстрації юридичної особи;

б) реєстрації змін відомостей про юридичну особу;

в) реєстрації факту прийняття рішення про припинення юридичної особи;

г) реєстрації факту припинення юридичної особи.

Практичне заняття 2.2. Правовий статус підприємств

ПЛАН

1. Поняття та ознаки підприємств.
2. Правовий статус державних та комунальних підприємств.
3. Правовий статус колективних та приватних підприємств. Поняття та види кооперативів. Правове становище виробничих, сільськогосподарських кооперативів.

Завдання для перевірки знань:

1. Проаналізуйте відповідні риси (ознаки) підприємств та дайте їм належну аргументацію.
2. Чим відрізняється підприємство від інших суб'єктів господарських правовідносин?
3. За якими критеріями класифікують підприємства?
4. Дайте поняття (критерій належності) підприємству унітарного та корпоративного типу? Наведіть їх приклади.
5. Які підприємства належать до категорії малих підприємств?
6. У чому полягають відмінності між підприємством-власником і підприємством-невласником?
7. Що означає поняття «асоційовані підприємства»? Чи можна класифікувати такі підприємства?
8. Розкрийте поняття «державне комерційне підприємство». Чим воно відрізняється від казенного підприємства?
9. Які види комунальних підприємств передбачені Господарським кодексом?

10. Які чинники зумовлюють необхідність функціонування в господарському обороті комунальних підприємств?
11. Розкрийте основні та відмінні риси комунальних підприємств та державних комерційних підприємств.
12. Чи можуть підприємства колективної власності можуть бути унітарними? Наведіть приклади.
13. В чому полягає специфіка підприємств колективної власності? Чи можна їх класифікувати?
14. З якою метою створюються виробничі кооперативи? Як ця мета відбивається в особливостях правового становища виробничого кооперативу?
15. Чи може приватне підприємство створюватися юридичною особою? Обґрунтуйте свою відповідь.
16. Виділіть характерні риси приватних підприємств, їх види та організаційно-правові форми.
17. Яка специфіка притаманна підприємствам із іноземними інвестиціями та іноземним підприємствам порівняно із традиційними підприємствами?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1:
Члени виробничого кооперативу «Веселка» на загальних зборах прийняли рішення про заснування дочірнього підприємства. Правління, як виконавчий орган кооперативу скасувало це рішення.
Які рішення можуть приймати члени кооперативу на загальних зборах?
Чи можливо здійснити такі дії відповідно до законодавства?
Розкрийте механізм управління справами кооперативу.

Практичне завдання 2:
Майно комунального підприємства «П.» належить йому на праві повного господарського відання. Здійснюючи розрахунки із постачальниками по укладених угодах, керівник підприємства вирішив передати у власність одного із постачальників вантажний автомобіль, який належить комунальному підприємству.
Чи правомірним слід вважати рішення керівника комунального підприємства?
Яким є правовий титул майна, що є комунальною власністю і закріплене за комунальним підприємством?

Практичне завдання 3:

Власник приватного підприємства «КПП» вирішив реорганізуватись в акціонерне товариство.

Які недоліки та преваги такого рішення?

Що потрібно вчинити власнику для проведення процедури реорганізації?

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти установчий документ приватного підприємства.
2. Заповнити таблицю «Особливості правового статусу окремих видів підприємств»

№ з/п	Вид підприємства	Засновники	Засновницькі документи	Органи управління
1.	Приватне підприємство			
2.	Державне підприємство			
3.	Комунальне підприємство			
4.	Іноземне підриємство			

3. Підготувати алгоритм дій при створенні приватним підприємством філії з обов'язковим посиланням на статті відповідних нормативно-правових актів.

Тестові завдання:

Тест 1. Рішення про створення казенного підприємства приймає:

а) орган місцевого самоврядування;

б) центральний орган виконавчої влади;

в) Кабінет Міністрів України;

г) власник майна;

д) місцевий орган виконавчої влади.

Тест 2. Рішення про створення комунального підприємства приймає:

а) Кабінет Міністрів України;

б) центральний орган виконавчої влади;

в) компетентний орган місцевого самоврядування;

г) власник майна;

д) територіальна громада.

Тест 3. Унітарними підприємствами є:
а) державні підприємства;
б) асоціації;
в) підприємства з іноземними інвестиціями;
г) виробничі кооперативи;
д) комунальні підприємства.

Тест 4. Корпоративними підприємствами є:
а) приватні підприємства;
б) державні підприємства;
в) комунальні підприємства;
г) виробничі кооперативи;
д) господарські товариства.

Практичне заняття 3: Загальна характеристика правового статусу господарських товариств (2 год.)

ПЛАН

1. Поняття, ознаки та види господарських товариств.
2. Правовий статус акціонерних товариств.
3. Правовий статус товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю.
4. Правовий статус повного та командитного товариств

Завдання для перевірки знань:

1. В чому полягає універсальність організаційно-правової форми господарського товариства?
2. Які види господарських товариств ви знаєте? За якими ознаками здійснюється класифікація господарських товариств?
3. Чим відрізняються персональні товариства від об'єднань капіталів? 4. Чи може створюватися господарське товариство однією особою?
4. В чому Ви бачите істотну різницю у визначеннях поняття господарського товариства, поданих в ГКУ та ЦКУ?
5. Яке практичне значення має поділ господарських товариств на види та на форми?
6. Яким вважається залежне господарське товариство? Проаналізуйте їх правовий статус.

7. Які види установчих документів характерні для господарських товариств? Охарактеризуйте їх по кожному виду товариства.
8. Якими є загальні та спеціальні права та обов'язки учасників господарського товариства?
9. Чи можна стверджувати, що ТДВ є різновидом ТОВ? Обґрунтуйте відповідь.
10. Порівняйте правове становище повного та командитного товариства.
11. Проаналізуйте правову базу діяльності довірчих товариств в Україні та визначити їх істотні риси.
12. Назвіть характерні риси державного акціонерного товариства, національної акціонерної компанії. Якими нормативно-правовими актами визначається особливість їх правового становища?
13. Які АТ вважаються публічними та приватними товариствами?
14. В чому Ви бачите істотну різницю у визначеннях поняття акціонерного товариства, поданих в ГКУ та ЦКУ та ЗУ «Про акціонерні товариства»?
15. Яким є порядок відчуження акцій акціонерного товариства? Розкрийте механізм.
16. Яким є порядок заснування АТ згідно з ЗУ «Про акціонерні товариства»?
17. Розкрийте основні вимоги до акцій товариства? Якими вони можуть бути, їх види, ціна, особливості обігу?
18. Які права та обов'язки характерні для акціонерів простих та привілейованих акцій?
19. Які вимоги ставляться законодавством до проведення загальних зборів АТ?
20. Який орган здійснює захист прав акціонерів в АТ?
21. Що вважається значним та контрольним пакетом акцій АТ? Розкрийте особливості їх придбавання.
22. Що таке значні правочини та правочини щодо яких є заінтересованість згідно з ЗУ «Про акціонерні товариства»?
23. Яким є порядок виділення та припинення АТ?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1

Дві юридичні особи прийняли рішення про створення ТОВ зі статутним капіталом 10000 грн. частка кожного із учасників складає 50%, тобто 5000 грн. для реєстрації цього товариства державний реєстратор вимагає довідку Антимонопольного комітету про згоду на створення такого підприємства та відмітку податкової адміністрації на реєстраційній картці підприємства про взяття його на облік, а також надання директором нового підприємства

довідки з податкової інспекції за місцем його проживання про присвоєння йому ідентифікаційного коду платника податків.
Чи є законними вимоги державного реєстратора? Яким чином слід діяти учасникам для захисту своїх прав?

Практичне завдання 2
Громадяни П. та В. вирішили заснувати ТОВ. Однак орган державної реєстрації відмовив у реєстрації, мотивуючи тим, що кількість учасників ТОВ повинна бути не менше трьох осіб.
Чи є законними дії реєструючого органу? В яких випадках може бути відмовлено в державній реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності? Яким чином громадяни П. та В. можуть захистити свої прав та яку аргументацію вони повинні при цьому надати?

Практичне завдання 3
ТОВ реорганізується у ПрАТ шляхом перетворення.
Які документи необхідно для оформлення цієї процедури?
Розкрийте механізм перетворення як форми реорганізації.
Чи обов'язково потрібно перереєстровувати новостворене господарське товариство?

Завдання для самостійної роботи:

1. Заповнити таблицю «Порівняльно-правова характеристика господарських товариств» із посиланням на відповідні норми ЦК України, ГК України, ЗУ «Про акціонерні товариства», «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про господарські товариства»:

Ознаки	АТ	ТОВ	ТДВ	ПТ	КТ
Категорії учаників					
Установчі документи					
Мінімальний розмір статутного (складеного) капіталу					
Органи управління					
Відповідальність учасників за					

зобов'язаннями товариства					
Рух учасників					
Виділення частки учасника з майна ГТ					

2. Підготувати майбутнім засновникам консультацію щодо створення приватного акціонерного товариства.

3. На підставі аналізу 5 рішень господарських судів з Електронного реєстру судових рішень визначити відповідні конфліктні ситуації щодо захисту прав та законних інтересів господарських товариств, кредиторів, учасників, держави у корпоративних спорах. Скласти стислі фабули та дати свою правову оцінку розглянутим справам.

Тестові завдання:

Тест 1. Установчим документом повного товариства є:

а) свідоцтво про державну реєстрацію;

б) засновницький договір;

в) ліцензія;

г) статут;

д) кваліфікаційний сертифікат.

Тест 2. Господарським товариством статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості є:

а) акціонерне товариство;

б) товариство з додатковою відповідальністю;

в) повне товариство;

г) товариство з обмеженою відповідальністю.

Тест 3. Мінімальний розмір статутного капіталу якого господарського товариства становить 1250 мінімальних заробітних плат виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення (реєстрації) товариства:

а) товариство з обмеженою відповідальністю;

б) акціонерне товариство;

в) товариство з додатковою відповідальністю;

г) командитне товариство.

Тест 4. Господарським товариством, статутний капітал якого поділено на частки, розмір яких визначається установчими документами, і яке відповідає за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном:
а) повне товариство;
б) товариство з обмеженою відповідальністю;
в) акціонерне товариство;
г) товариство з додатковою відповідальністю.

Тест 5. Господарським кодексом України передбачено, що повними учасниками командитного товариства можуть бути:
а) будь-які особи;
б) юридичні особи;
в) фізичні особи;
г) фізичні та юридичні особи, у тому числі іноземні філії та юридичні особи, за винятками, передбаченими законом

Практичне заняття 4: Загальна характеристика правового статусу об'єднань підприємств, інших суб'єктів господарювання (2 год.)

ПЛАН

1. Господарські об’єднання: поняття та види.
2. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств: асоціація, корпорація, консорціум, концерном. Статус підприємства - учасника об'єднання підприємств.
3. Управління об'єднанням підприємств. Майнові відносини в об'єднанні підприємств.
4. Вихід учасника з об'єднання. Припинення об'єднання підприємств.
5. Фермерське господарство. Поняття, ознаки та правові засади функціонування фермерського господарства в Україні. Правовий інститут членства у фермерському господарстві. Голова фермерського господарства.
6. Умови і порядок створення фермерського господарства.
7. Підстави та порядок припинення діяльності фермерського господарства.
8. Особливості правового статусу фізичної особи-підприємця.

Завдання для перевірки знань:

1. Чиї інтереси відображають об’єднання підприємств (господарські об’єднання) та органи господарського керівництва у сфері господарювання? Що є їх основною метою діяльності?

2. Дайте визначення поняття «об’єднання підприємств» та розкрийте зміст його істотних ознак.
3. Які види об’єднань підприємств встановлені чинним законодавством? Які критерії лежать основі їх класифікації?
4. Яким є порядок та механізм утворення та припинення діяльності об’єднання підприємств?
5. Яким є правовий статус підприємства - учасника об’єднання підприємств?
6. Який існує порядок врегулювання майнових відносин у господарському об'єднанні?
7. Розкрийте основи правового статусу визначених господарських об'єднань: «господарська асоціація», «корпорація», «концерн», «консорціум»
8. Що є спеціальним предметом діяльності фермерського господарства, як форми сімейного бізнесу? Розкрийте його специфічні ознаки.
9. Чи мають право на здійснення підприємницької діяльності громадяни інших держав, особи без громадянства, біженці?
10. Коли виникає в особи можливість реалізувати право на безпосереднє заняття підприємницькою діяльністю?
11. За яких умов фізична особа, якій виповнилося 16 років може бути зареєстрована як підприємець? Проаналізуйте відповідні положення ЦКУ. Що таке емансипація?
12. Хто такі фізичні особи-підприємці? Які їх характерні риси?
13. За якими критеріями слід розрізняти правовий статус фізичної особи-підприємця від статусу господарських організацій?
14. В яких організаційних формах можуть здійснювати підприємницьку діяльність фізичні особи?
15. Яким категоріям фізичних осіб заборонено займатися підприємництвом?
16. Яким є порядок державної реєстрації фізичної особи-підприємця?
17. Хто вважається суб’єктом малого підприємництва? Які преференції передбачені особам суб’єктам малого підприємництва? В який спосіб та в якій формі держава підтримує мале підприємництво?
18. Чим відрізняється фермерське господарство від селянського господарства?
19. Якою може бути чисельність особистого селянського господарства? Який статус має особисте селянське господарство - суб’єкта комерційної (підприємницької) чи непідприємницької діяльності? Обґрунтуйте.
20. Які принципи лежать в основі діяльності кредитних спілок в Україні? Чи дійсно діяльність кредитних спілок пов’язано із здійсненням неприбуткової діяльності? Якщо так, то які існують пов’язані із цим обмеження? Якими є особливості майнових відносин в кредитній спілці?

21. Чим відрізняються між собою відокремлені підрозділи господарських організацій - філія, представництво, структурна одиниця?
22. Чому у відокремлених підрозділів господарських організацій відсутні права юридичної особи? Обґрунтуйте. Назвіть характерні риси відокремленого підрозділу господарської організації.
23. Хто уповноважений та в якому порядку створюється відокремлений підрозділ господарської організації? В чому полягає юридична, майнова та організаційна залежність відокремленого підрозділу господарської організації? Якими є особливості управління та відповідальності відокремленого підрозділу господарської організації?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1:
Громадянин А., який був зареєстрований в Україні як суб'єкт підприємницької діяльності, став переможцем програми «зелена карта» і виїхав на постійне місце проживання у США. Перед від'їздом за кордон, А. видав своєму родичеві Р. довіреність на право здійснення від його імені підприємницької діяльності на території України строком на один рік. Довіреністю представникові надавалося право укладати договори, необхідні для здійснення підприємницької діяльності, отримувати відповідні дозволи (ліцензії), подавати фінансову та іншу звітність в органи, які здійснюють контроль за господарською діяльністю, наймати працівників на роботу, виступати в суді тощо. Р. вирішив не проходити процедуру його державної реєстрації як фізичної особи-підприємця, оскільки А. пообіцяв через рік повернутися на Україну і повторно видати довіреність аналогічного змісту.
Чи можуть видаватися в Україні довіреності зазначеного змісту?
Чи підлягає діяльність Р. державній реєстрації?
Чи може бути Р. притягнений до адміністративної відповідальності за ст. 164 «Порушення порядку провадження господарської діяльності» Кодексу України про адміністративні правопорушення?

Практичне завдання 2
Громадянин Казахстану Коваленко П.Р., який переїхав на постійне місце проживання на батьківщину свого прадіда в с. Сорочинці Полтавської області, вирішив зареєструватися як підприємець і особисто подав державному реєстратору за місцем постійного проживання заяву про державну реєстрацію фізичної особи підприємцем; заяву про обрання фізичною особою спрощеної системи оподаткування. Державний реєстратор

відмовив Коваленку у прийнятті поданих документів, мотивуючи свою відмову відсутністю документа з попереднього місця проживання про відсутність у Коваленка судимості за корисливі злочини і застосування до нього такого виду покарання, як зайняття певними видами підприємницької діяльності.

Яким нормативно-правовим актом регулюється відносини щодо державної реєстрації фізичних осіб як суб'єктів підприємницької діяльності?

Які документи мають подаватися для державної реєстрації фізичних осіб – підприємців?

Чи правомірні дії державного реєстратора?

Як має діяти Коваленко П.Р., щоб захистити (чи реалізувати) свої права та законні інтереси?

Практичне завдання 3

Загальні збори державного об'єднання підприємств прийняли рішення про створення дочірнього підприємства та затвердили його статут, згідно з яким основною діяльністю цього підприємства є агентська діяльність з метою задоволення потреб учасників об'єднання в агентських послугах. Державний орган виконавчої влади як засновник цього об'єднання скасував це рішення.

Дайте правову оцінку діям загальних зборів об'єднання підприємств та державного органу як його засновника.

Завдання для самостійної роботи:

1. На підставі ознайомлення з науковою статтею В. Петрина «Організаційно-правові форми об'єднань підприємств: порівняльний аналіз»:

- обговоріть проблему колізії (невідповідності) інститутів об'єднання підприємств та корпоративного управління;
- приєднайтеся до дискусії щодо невідповідності понять "корпорація", "концерн", "асоціація", "консорціум" , закріпленим у Господарському кодексі України, значенню цих понять у країнах з розвиненою економікою.

Чи згодні ви з тезою: господарські об'єднання є надбудовними утвореннями з невизначеним правовим статусом, що не відповідає міжнародним стандартам?

2. Проаналізуйте практику Великої Палати Верховного Суду, Касаційного господарського суду у складі Верховного суду з питання правового статусу господарських об'єднань. Вкажіть ознаки об'єднань підприємств, та чому вони відносяться до некомерційних суб'єктів господарювання.

Тестові завдання:

Тест 1. Об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів, підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного учасника органам управління - це:

а) консорціум;

б) концерн;

в) корпорація;

г) асоціація

Тест 2. Статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності – це:

а) асоціація;

б) концерн;

в) консорціум;

г) корпорація

Тест 3. Група суб'єктів господарювання - юридичних осіб, пов'язаних між собою відносинами економічної та/або організаційної залежності у формі участі в статутному капіталі та/або управлінні – це:

а) комунальні об’єднання підприємств;

б) державні об’єднання підприємств;

в) асоціація;

г) асоційовані підприємства

Тест 3. Суб’єктом основної ланки господарювання не є:

а) фермерське господарство;

б) підприємство;

в) асоціація;

г) кооператив.

Тест 4. Частка у формі майна, коштів та нематеріальних активів, необхідних для забезпечення діяльності холдингової компанії, не повинна перевищувати _____статутного капіталу холдингової компанії:

а) 5 відсотків;

б) 50 відсотків;

в) 20 відсотків;

г) 25 відсотків.

Тест 5. Утворення державних холдингових компаній у процесі корпоратизації та приватизації не допускається (знайдіть зайве) у:
а) ювелірній промисловості;
б) житлово-комунальному господарстві;
в) проведенні робіт із землеустрою, оцінки земель;
г) сфері виготовлення озброєння, боєприпасів, бойової та спеціальної техніки.

Практичне заняття 5:Майнова основа господарювання (2 год.)

ПЛАН

1. Майно у сфері господарювання.
2. Джерела формування майна суб'єктів господарювання.
3. Організаційно-установчі повноваження власника.
4. Правові форми використання майна у сфері господарювання.
5. Правовий режим майна приватної форми власності у сфері господарювання.
6. Правовий режим майна державної форми власності у сфері господарювання.
7. Правовий режим майна комунальної форми власності у сфері господарювання.
8. Правова основа приватизації державного і комунального майна

Завдання для перевірки знань:

1. Яке майно використовується у сфері господарювання?
2. За якими критеріями можна класифікувати майно, що використовується у сфері господарювання?
3. За рахунок яких джерел формується майно суб'єкта господарювання?
4. Який склад майна суб'єкта господарювання (господарської організації)?
5. В чому полягають обов'язки суб'єкта господарювання щодо закріпленого за ним на певному правовому титулі майна?
6. На яких правових титулах може закріплюватися майно за суб'єктами господарювання?
7. Назвіть основні правові титули майна суб'єктів господарювання та похідні. Чим вони відрізняються?
8. За якими суб'єктами господарювання майно закріплюється на праві власності?

9. Чим відрізняються суб'єкти права господарського відання і суб'єкти права оперативного управління?
10. В яких випадках майно може закріплюватися за суб'єктом господарювання на праві довірчої власності?
11. Які форми права власності належать до публічних?
12. У чому полягає специфіка права державної власності на засоби виробництва?
13. Які форми реалізації права комунальної власності?
14. В чому полягає мета і зміст приватизації державного та комунального майна?
15. Назвіть основні нормативно-правові акти, що регулюють приватизацію державного майна.
16. Які способи приватизації забезпечують інвестування підприємств у процесі їх приватизації та економіки в цілому?
17. В чому полягає особливість права приватної власності у сфері економіки?
18. Ваша точка зору щодо права колективної власності та доцільності закріплення його в законі.
19. Які характерні ознаки правового режиму природних ресурсів у сфері господарювання?
20. Чим характеризується правовий режим використання природних ресурсів у сфері господарювання?
21. Який зміст вкладається в поняття «право промислової власності»?
22. Назвіть категорії (види) об'єктів права промислової власності.
23. В чому полягає особливість правового регулювання використання об'єктів права промислової власності?
24. Чим відрізняється правовий режим цінних паперів у сфері господарювання?
25. За якими критеріями можна класифікувати цінні папери?
26. Які категорії суб'єктів господарювання можуть емітувати облігації?
27. Чим відрізняються акції від облігацій підприємств?
28. Які категорії документів належать до товаророзпорядчих?
29. Чи можна віднести інвестиційні сертифікати до емісійних цінних паперів?
30. Розкрийте зміст поняття «корпоративні права».
31. В чому проявляється специфіка корпоративних прав держави?
32. Які особи можуть здійснювати управління корпоративними правами держави?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1:

Майно комунального підприємства «П.» належить йому на праві повного господарського відання. Здійснюючи розрахунки із постачальниками по укладених угодах, керівник підприємства вирішив передати у власність одного із постачальників вантажний автомобіль, який належить комунальному підприємству.

Чи правомірним слід вважати рішення керівника комунального підприємства?

Розкрийте правовий титул майна, що є комунальною власністю і закріплюється за комунальними підприємствами?

Практичне завдання 2:

Комунальна бібліотека внаслідок господарської діяльності (за послуги із надання копій та розмноження) отримала протягом року дохід в сумі 15 тис. грн. За вказані кошти бібліотечна установа придбала новий комп'ютер для свої потреб.

Чи правомірне придбання зазначеного комп'ютера?

Чи може державна (комунальна) установа самостійно розпоряджатися власними доходами?

Які правомочності належать державній (комунальній) установі щодо закріпленого за нею майна?

Практичне завдання 3:

Приватне акціонерне товариство «А.», керуючись законом «Про акціонерні товариства», викупило в акціонера Павлова А.А. сплачені ним акції (80 відсотків статутного фонду) за рахунок сум, що не перевищують статутний фонд. На думку Голови правління акціонерного товариства все майно товариства є його власністю і товариство володіє, користується та розпоряджається своїм майном на власний розсуд.

Чи вірну позицію займає Голова правління приватного акціонерного товариства «А.»?

Чи існують в законодавстві обмеження щодо можливостей власником реалізації свого права власності на цінні папери?

Яким чином має оцінюватись ринкова вартість акцій акціонера Павлова А.А.?

Що таке оціночна діяльність та хто її може здійснювати?

Практичне завдання 4:

Державне підприємство «П.» і акціонерно-комерційний банк «Е.» уклали договір оренди будівлі для приміщення філії банку. Однією із умов договору оренди було передбачено укладання в майбутньому договору купівлі-продажу орендованого приміщення. У зв'язку із приватизацією орендодавця його правонаступником була заявлена претензія про визнання даного договору недійсним, оскільки його умова про купівлю-продаж приміщення суперечить діючому законодавству.

В чому особливість правового режиму майна державних підприємства? В якому порядку здійснюється передача майна державних підприємств? Чи є підстави визнавати укладений договір недійсним?

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти схему «Перелік майна суб'єктів господарювання».
2. Наведіть алгоритм збільшення розміру статутного капіталу приватного акціонерного товариства.
3. Складіть схему «Державна реєстрація права господарського відання та права оперативного управління в державному секторі економіки».

Тестові завдання:

Тест 1. На праві господарського відання майно закріплюється за:

а) комунальним комерційним підприємством;
б) виробничим кооперативом;
в) некомерційним комунальним підприємством;
г) господарським товариством;
д) казенним підприємством.

Тест 2. Правом оперативного управління у Господарському кодексі визнається речове право суб'єкта господарювання, який володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним власником (уповноваженим ним органом) для здійснення некомерційної господарської діяльності, у межах, встановлених цим Кодексом та іншими законами, а також:

а) Президентом України;
б) Кабінетом Міністрів України;
в) центральними органами виконавчої влади;
г) органами місцевого самоврядування;
д) власником майна (уповноваженим ним органом).

Тест 3. Права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами – це:

а) організаційні права;

б) корпоративні права;

в) майнові права;

г) немайнові права;

д) установчі права.

Тест 4. Державні комерційні підприємства утворюють за рахунок прибутку (доходу) спеціальні (цільові) фонди, призначені для покриття витрат, пов'язаних з їх діяльністю:

а) основні фонди;

б) резервний фонд;

в) амортизаційний фонд;

г) статутний капітал;

д) виробничі фонди.

Тест 5. До основних фондів відносяться:

а) машини та устаткування;

б) обладнання;

в) матеріали;

г) малоцінні предмети;

д) паливо.

Тест 6. На праві оперативного управління майно має бути закріплене за:

а) державним комерційним підприємством;

б) господарським товариством;

в) казенним підприємством;

г) виробничим кооперативом;

д) комунальним некомерційним підприємством.

Тест 7. Обов'язковими майновими фондами для товариства з додатковою відповідальністю є:

а) фонд матеріального заохочення;

б) резервний (страховий) фонд;

в) фонд розвитку виробництва;

г) амортизаційний фонд;
д) статутний капітал.

Тест 8. На праві господарського відання майно має бути закріплене за:
а) казенним підприємством;
б) державним комерційним підприємством;
в) господарським товариством;
г) комунальним комерційним підприємством;
д) виробничим кооперативом.

Тест 9. Майно може передатися об'єднанню підприємств його учасниками на праві:
а) власності;
б) господарського відання;
в) оренди;
г) оперативного управління;
д) користування.

Практичне заняття 6: Господарські зобов'язання. Господарський договір (4 год.).

Практичне заняття 6.1: Господарські зобов'язання (2 год.).

ПЛАН:

1. Поняття і підстави виникнення господарських зобов'язань. Види господарських зобов'язань.
2. Виконання господарських зобов'язань.
3. Забезпечення виконання господарських зобов'язань. Припинення господарських зобов'язань.
4. Недійсність господарських зобов'язань.

Завдання для перевірки знань:

1. Який зміст має поняття «господарське зобов'язання» ?
2. Як класифікуються господарські зобов'язання?
3. Назвіть підстави виникнення господарських зобов'язань.
4. В який спосіб забезпечується виконання господарських зобов'язань?
5. На яких засадах мають виконуватися господарські зобов'язання?
6. За наявності яких підстав можуть припинятися господарські зобов'язання?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1

Підготувати по одному прикладу виникнення господарських зобов'язань на кожну з підстав, передбачених ст. 174 ГК України, з посиланням на нормативно-правові акти.

Практичне завдання 2

Навести приклади та охарактеризувати зміст таких видів господарських зобов'язань, як організаційно-господарські.

Практичне завдання 3

Підготувати письмову консультацію щодо підстав, умов та порядку припинення господарського зобов'язання у випадку неможливості його виконання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати рекомендації щодо застосування певних видів способів забезпечення належного виконання зобов'язань, які належать до речово-правових способів.
2. Скласти проект угоди про заміну одного зобов'язання іншим між тими самими сторонами.
3. Підібрати два рішення місцевого господарського суду щодо розгляду спорів, які виникають при виконанні господарських зобов'язань.

Тестові завдання:

Тест 1. Основними видами господарських зобов'язань є:

а) організаційно-господарські;
б) соціально-комунальні;
в) публічні;
г) господарсько-договірні;
д) майново-господарські.

Тест 2. Визначте відповідність даних видів господарських відносин та їх характеристик:

1) господарсько-виробничі;
2) організаційно-господарські;
3) внутрішньогосподарські.

а) відносини, що складаються між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю;
б) відносини, що складаються між структурними підрозділами суб'єкта господарювання, та відносини суб'єкта господарювання з його структурними підрозділами;
в) майнові та інші відносини, що виникають між суб'єктами господарювання в процесі безпосереднього здійснення господарської діяльності.

Тест 3. Визначте відповідність даних видів господарських зобов'язань і їх характеристик:
1) майново-господарські;
2) організаційно-господарські;
3) соціально-комунальні;
4) публічні.

а) зобов'язання, в силу яких суб'єкт господарювання зобов'язаний виконати роботу, надати послуги або продати товари кожному, хто до нього звертається на законних підставах, і не має права відмовити в цьому за наявності у нього такої можливості або надавати перевагу одному споживачеві перед іншим, крім випадків, передбачених законодавством;
б) зобов'язання, в силу яких зобов'язана сторона повинна вчинити певну господарську дію на користь другої сторони або утриматися від певної дії, а управнена сторона має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку;
в) зобов'язання, в силу яких зобов'язана сторона повинна здійснити на користь другої сторони певну управлінсько-господарську дію або утриматися від певної дії, а управнена сторона має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку;
г) зобов'язання, в силу яких суб'єкт господарювання зобов'язаний за рішенням місцевої ради за рахунок своїх коштів відповідно до закону створювати спеціальні робочі місця для осіб з обмеженою працездатністю і організовувати їх професійну підготовку.

Практичне заняття 6.2: Господарський договір (2 год.)

ПЛАН:

1. Поняття і ознаки господарських договорів.
2. Види і функції господарських договорів.

3. Зміст господарських договорів.
4. Укладення господарських договорів.
5. Виконання і забезпечення виконання господарських договорів.
6. Зміна та розірвання господарських договорів.

Завдання для перевірки знань:

1. У чому полягає специфіка господарських договорів?
2. Які функції виконує господарський договір?
3. Назвіть критерії класифікації господарських договорів і, відповідно, види договорів згідно з класифікацією за певною ознакою.
4. У чому полягає практичне значення класифікації господарських договорів?
5. Які способи укладення господарських договорів належать до конкурентних?
6. За яких обставин є доцільним застосування неконкурентних способів укладення господарських договорів?
7. Назвіть випадки обов'язкового застосування конкурентних способів укладення господарських договорів.
8. Які вимоги ставляться до змісту господарських договорів?
9. В якій формі можуть укладатися господарські договори? Чи мають певні форми господарського договору модифікації (якщо так, то які саме)?
10. Яка модель господарського договору (з точки зору його змісту та форми) найкраще забезпечує належне виконання договірних зобов'язань?
11. Назвіть найбільш поширені види господарських договорів за критерієм економічного змісту та юридичних ознак.
12. Що ви вкладаєте в зміст поняття «договори на реалізацію майна», які категорії договорів цього виду можете назвати?
13. Чим відрізняється договір поставки від договору купівлі-продажу? 20. Які характерні ознаки договорів на користування чужим майном?
14. У чому полягає специфіка правового регулювання оренди державного та комунального майна?
15. Чим лізинг відрізняється від оренди? Який вид лізингових договорів має найбільше характерних ознак порівняно з іншими договорами на користування чужим майном (оренди)?
16. У чому полягає особливість підрядних договорів, які використовуються у сфері господарювання?
17. Які види підрядних договорів застосовуються у сфері господарювання?
18. Які санкції застосовуються за порушення зобов'язань за договорами підряду?
19. Назвіть договори, що за своїми ознаками належать до транспортних?

20. Які підвиди транспортних договорів належать до організаційних?
21. Назвіть характерні ознаки договорів перевезення вантажу?
22. В чому полягає специфіка обслуговуючих договорів у сфері транспорту? Які категорії транспортних послуг надаються за такими договорами?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1.

Торговельна компанія «Оптимум» поставляла продукти харчування оптовими партіями у віддалені від центру регіони . Неодмінною умовою договорів, що укладалися компанією, була умова про обов'язкову стовідсоткову передоплату партії товарів, що купується. При укладенні договору з фірмою «Максимум» компанія «Оптимум» погодилася, як виняток, на подальшу оплату поставлених товарів, але з обов'язковим наданням банківської гарантії. Таку гарантію на повну вартість товарів, передбачену договором, надав акціонерний комерційний банк «ВВЦ». Поставлені компанією «Оптимум» товари не були оплачені фірмою «Максимум». Претензія, направлена банку «ВВЦ», була останнім відхилена. Компанія «Оптимум» пред'явила до АКБ «ВВЦ» позов про стягнення з нього суми по банківській гарантії. Заперечуючи проти пред'явлених вимог, АКБ «ВВЦ» у відзиві на позов звернув увагу суду на те, що компанія «Оптимум» як бенефіціар повинна була надати банку-гаранту письмові докази відвантаження товару і прийняття його принципалом., фірмою «Максимум», зокрема, їй повинні були бути передані транспортно-перевізні квитанції і накладні, а також товарні накладні з відміткою фірми «Максимум». Про це прямо сказано в тексті гарантії. Позивач, компанія «Оптимум», не надала транспортні накладні, а тому банк вважає, що він має право відмовитися від оплати по банківській гарантії. У судовому засіданні представник позивача, спростовуючи позицію банку, стверджував, що компанія «Оптимум» не в змозі представити транспортні накладні, оскільки не була вантажовідправником, але решта документів, включаючи товарні накладні з відміткою фірми «Максимум» про прийняття товару, свідчать про те, що товар був поставлений і отриманий фірмою «Максимум» - принципалом. А тому позов винен бути задоволений.

Яке рішення за позовом компанії «Оптимум» до АКБ «ВВЦ» повинно бути прийняте судом? Обґрунтуйте? Складіть проект судового рішення по даному спору.

Практичне завдання 2

Згідно договору купівлі-продажу, укладеного між ТОВ «З.» та підприємством «Ц.», ТОВ «З.» мало передати підприємству 1000 одиниць товару (холодильників). Умовою договору була попередня оплата придбаного товару і передача його на склад продавця. Отримавши гроші на свій рахунок 20 квітня 2009 р., продавець повідомив покупця, що товар знаходиться на складі, де його можна отримати щоденно з 9 до 19 години. З'явившись за товаром 25 квітня 2009 р., покупець дізнався, що на складі була пожежа, в результаті якої частина холодильників згоріла, а частина була пошкоджена. Продавець відмовився замінити товар, вважаючи виконаними свої зобов'язання.

Яке рішення має прийняти суд?

Чи зміниться рішення, якщо покупець звернувся б за товаром в день, коли йому було повідомлено про передачу товару на склад для розвантаження?

Практичне завдання 3

Між виробничим комбінатом, постачальником, і корпорацією «Д.», покупцем, був укладений договір на поставку великої партії товару. Договором передбачалася стовідсоткова попередня оплата всієї партії за узгодженою сторонами ціною. Договір надавав покупцеві право застосувати змішану форму оплати: не менше 50% договірної ціни повинно було сплачено грошовими засобами, решту частини - векселями різних організацій. Покупець перерахував постачальникові суму, рівну 60% договірної ціни, і передав 15 простих векселів одного із емітентів, номінальна вартість яких склала 40% договірної ціни. Векселі були передані постачальникові по акту здачі-прийомки. Таким чином, покупець провів попередню оплату товару в повному обсязі. Проте постачальник товар не поставив, отримані від покупця грошові кошти і векселя не повернув. Корпорація «Д.» пред'явила до виробничого комбінату позов про стягнення: 1) заборгованості, розмір якої був визначений як сума перерахованих комбінату грошових коштів і номінальної вартості переданих векселів; 2) пені за прострочення постачання продукції; 3) відсотки за користування чужими грошовими коштами на підставі ст.232 ГК України.

Чи підлягає позов корпорації «Д.» задоволенню? Чи має право організація передавати в оплату товару векселя? Чи має значення, хто є векселедавцем: сам платник, інша організація, банк? Яким чином оформляється передача векселя в оплату товару?

Практичне завдання 4

Громадянин України К. виявив ініціативу щодо оренди цілісного майнового комплексу державного підприємства «М.», а коли йому було відмовлено, він звернувся до суду за захистом своїх, як він вважає, порушених прав.
Яке рішення має прийняти суд? Хто за чинним законодавством може бути орендарем державного чи комунального майна?

Практичне завдання 5
Приватне підприємство «П.», маючи оригінальний примірник господарського договору про поставку певної продукції із своїм контрагентом «В.», внесло в нього зміни щодо ціни на продукцію мотивуючи це високим рівнем інфляції. Підприємство «В.» відмовилось від здійснення поставки за зазначеною ціною і звернулось в господарський суд із позовною заявою про спонукання Підприємства «П.» до виконання умов поставки.
Яке рішення має винести суд? Чи встановлено законодавством порядок внесення змін та доповнень до господарських договорів? Якщо так, то розкрийте порядок зміни умов господарського договору, посилаючись на відповідні положення чинного законодавства України.

Практичне завдання 6
Між лізингодавцем та лізингоодержувачем було укладено договір фінансового лізингу. Згідно із договором, лізингоодержувачу 4 березня було передано об'єкт лізингу. 25 грудня лізингоодержувач звернувся до лізиноодавця з пропозицією викупити об'єкт лізингу. Лізингодавець відмовив лізингоодержувачу.
Які нормативно-правові акти регламентують відносини фінансового лізингу? На який строк укладається договір фінансового лізингу? Чи має право лізингоодержувач на викуп об'єкту лізингу?

Практичне завдання 7
Державне підприємство «Авіатор» відмовилося від прийняття державного замовлення до виконання та укладення державного контракту на поставку 20 літаків останньої моделі Збройним Сила України, мотивуючи свою відмову відсутністю виробничої можливості виконання такого значного замовлення протягом одного року. Державний замовник звернувся до господарського суду з позовом про спонукання ДП «Авіатор» до укладення державного контракту.
В чому полягає специфіка державного контракту?
За наявності яких підстав підприємство, для якого укладення державного контракту є обов'язковим, може відмовитись від його укладання?

Дайте оцінку діям державного замовника та Державного підприємства «Авіатор» з посиланням на відповідні норми актів законодавства.

Практичне завдання 8

ПАТ «Верстатбуд» дало оголошення в місцеву газету про продаж партії верстатів, від яких відмовився їх замовник, за ціною 53 тис. грн. за один верстат (в газеті зазначалося, що ціна є чинною протягом одного місяці від дня публікації, а верстати можуть бути продані цілою партією чи в будь-якій меншій кількості). Через два тижні ПП «Торез» звернулося до ПАТ, маючи намір купити три верстати за вказаною в публікації ціною. Проте представник ПАТ заявив, що вони чекають більш вигідних покупців, які могли б купити або всю партію, або заплатити вищу ціну, ніж була зазначена в публікації.

Чи правомірна відмова представника ПАТ «Верстатбуд»?

Чи свідчить публікація повідомлення про продаж партії верстатів про наявність публічної оферти і відповідно – публічного договору?

Яким в даному випадку має діяти ПП «Торез» з метою захисту своїх прав та законних інтересів?

Практичне завдання 9

Приватне підприємство (ПП) «А» і ТОВ «Р» уклали договір поставки, за яким ПП прийняло зобов'язання поставити ТОВ автозапчастини до трактора ХТЗ. Проте в договорі не було зазначено: а) асортимент запчастин, б) вимоги щодо їх якості.

Після поставки першої партії запчастин ПП «А» з'ясувало, що поставлена продукція не відповідає усним домовленостям з постачальником щодо її асортименту та якості. Вимогу замінити поставлені запчастини на інші, що відповідають усним домовленостям, ТОВ «Р» проігнорувало.

Чи є цей договір чинним?

Які умови договору є істотними?

Які наслідки відсутності в договорі хоча б однієї з істотних умов?

Чи є правомірними вимоги ПП «А»?

Вирішіть цей спір, посилаючись на відповідні положення актів законодавства.

Завдання для самостійної роботи:

Студенти повинні визначити дві групи.

Перша група складає проект договору за запропонованою фабулою.

Друга група складає протокол розбіжностей щодо окремих пунктів договору.

ФАБУЛА

ТОВ «Зірка» (покупець) пропонує ПП «Агроцент» (постачальник) укласти договір щодо купівлі за договором поставки м'ясо заморожене та заморожені харчові субпродукти (яловичина, 1 гатунок) у кількості 25 т. Договір поставки укладається на 1 рік. Поставка здійснюється партіями: 2 рази на тиждень. Кількість та ціна кожної партії визначається додатковою угодою. Постачання товару здійснюється на умовах EXWy редакції Інкотермс 2010.

Покупець вимагає від постачальника наступні документи:

сертифікат відповідності державної системи сертифікації або копія зазначеного сертифіката, завірена суб'єктом господарської діяльності, що відпустив товар, який підлягає обов'язковій сертифікації (в сертифікаті повинно бути зазначено, що він поширюється на серійно виготовлену продукцію з урахуванням терміну придатності до споживання);

протокол випробувань (оригінал);

експертний висновок (оригінал);

ветеринарне свідоцтво (оригінал);

документ, що підтверджує якість продукції.

ТОВ «Зірка» вважає за необхідне закріпити у договорі наступні штрафні санкції:

Неустойка у розмірі 1 відсотка від суми непоставленої продукції за кожен день прострочки.

Штраф у розмірі 20 відсотків від суми поставленої неякісної продукції

Постачальник у протоколі розбіжностей бажає зазначити умови узгодження термінів поставки 2 рази на тиждень, вказати відповідальність покупця за несвоєчасний розрахунок у розмірі 1 відсотка неустойки від суми оплати за кожен день прострочки, обмежити розмір своєї неустойки за непоставлену продукцію не більше 30 відсотків вартості партії. Також постачальник вказує на необхідність конкретизації переліку супровідних документів, які він повинен надавати з кожною партією продукції (знайдіть у діючому законодавстві перелік супровідної документації для зазначеного виду продукції).

Тестові завдання:

Тест 1. У разі якщо сторони не досягли згоди з усіх істотних умов господарського договору, такий договір вважається:

а) укладеним;
б) неукладеним;
в) недійсним;
г) нікчемним;
д) обов’язковим.

Тест 2. У господарському договорі ціна вказується в:
а) валюті країни укладення договору;
б) гривнях;
в) вільно конвертованій іноземній валюті;
г) гривнях або іноземній валюті за згодою сторін;
д) євро.
Тест 3. При укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому випадку погоджувати:
а) строк дії договору;
б) порядок розгляду спорів;
в) види санкцій;
г) предмет договору;
д) ціну договору.

Тест 4. Договірне оформлення організаційно-господарських зобов'язань може здійснюватися учасниками господарських відносин на основі:
а) вільного волевиявлення сторін;
б) типового договору;
в) примірного договору;
г) стандартного договору;
д) спрощеного способу укладання договорів.

Практичне заняття 7: Відповідальність у господарсько-правових відносинах (2 год.).

ПЛАН:

1. Поняття, принципи і функції господарсько-правової відповідальності.
2. Види господарсько-правової відповідальності.
3. Підстави і межі господарсько-правової відповідальності.
4. Порядок реалізації господарсько-правової відповідальності.
5. Поняття та види господарсько-правових санкції

Завдання для перевірки знань:

1. В чому полягає специфіка господарсько-правової відповідальності як різновиду юридичної відповідальності?
2. Яким чином проявляється державний примус у господарсько-правовій відповідальності?
3. Чи має особливість склад правопорушення для застосування господарсько-правової відповідальності?
4. Відповідно до яких принципів має застосуватися господарсько-правова відповідальність?
5. Назвіть функції господарсько-правової відповідальності, виділивши загальні (характерні для будь-якого виду юридичної відповідальності) та спеціальні (притаманні лише або переважно господарсько-правової відповідальності).
6. В чому полягає особливість юридичних підстав застосування господарсько-правової відповідальності?
7. Чим відрізняються юридичні підстави застосування господарсько-правової відповідальності від фактичних підстав?
8. В якому порядку застосовується господарсько-правова відповідальність?
9. Протягом яких строків застосовується господарсько-правова відповідальність?
10. Чи є межі застосування господарсько-правової відповідальності?
11. Як співвідносяться поняття «господарсько-правова відповідальність» і «господарсько-правові санкції»?
12. Які ви знаєте класифікації господарсько-правової відповідальності (господарськоправових санкцій)?
13. Чим відрізняється легальна (відповідно до Господарського кодексу) і доктринальна класифікація господарсько-правових санкцій?
14. Які форми господарсько-правової відповідальності застосовуються в договірних відносинах?
15. Порівняйте поняття «штрафні санкції» і «неустойка».
16. В чому переваги і недоліки відшкодування збитків як форми господарсько-правової відповідальності?
17. В яких випадках і в якому порядку застосовуються штрафні санкції?
18. Чим відрізняється неустойка як форма цивільно-правової відповідальності від штрафних санкцій як форми господарсько-правової відповідальності?
19. Які форми господарсько-правової відповідальності застосовуються у вертикальних відносинах?
20. Чи можна класифікувати адміністративно-господарські санкції за критерієм характеру і спрямованості впливу? Обґрунтуйте свою відповідь.

21. За яких умов і в якому порядку застосовуються оперативно-господарські санкції?
22. Чим відрізняється конфіскація майна (доходу/прибутку) від вилучення продукції, виробленої з порушенням встановленого законом порядку (небезпечної для життя і здоров'я людей; контрафактної, тобто виготовленої з незаконним використанням чужої промислової власності)?
23. Які характерні ознаки планово-госпрозрахункових санкцій?
24. Чим відрізняється штраф як форма неустойки (штрафних санкцій) від господарсько-адміністративного штрафу?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1

Між ТОВ «Імпульс» та ПП «Старт» укладено договір поставки. Відповідно до умов договору Постачальник ТОВ «Імпульс» зобов'язаний протягом 3 днів з моменту підписання договору поставити ПП «Старт» партію матеріалів будівельного призначення, а Покупець ПП «Старт» перерахувати 50 відсотків вартості товарів протягом 5 днів з моменту підписання акту прийому-передачі матеріалів будівельного призначення. Відповідно до умов Договору Постачальник зобов'язаний сплатити штраф у розмірі 10 відсотків від вартості партії матеріалів у випадку прострочення поставки, а Покупець зобов'язаний сплатити пеню у розмірі 0,1 відсоток від суми заборгованості за кожен день прострочки. Вартість партії товарів складає 270 000 грн. Договір підписано 19 лютого 2022 року. Партія товарів поставлена ТОВ «Імпульс» 22 лютого 2022 року. Акт прийому-передачі товарів підписано 25 лютого 2022 року. ПП «Старт» перерахувало 50 відсотків вартості товару 29 березня 2022 року.

Визначте, чи є порушення умов Договору поставки у діях ТОВ «Імпульс» та ПП «Старт».

У випадку порушення розрахуйте розмір штрафних санкцій за Договором та за ст. 625 ЦК України.

Практичне завдання 2.

18.12.2021 року між публічним акціонерним товариством «Об’єднана гірничо - хімічна компанія», від імені якого виступає філія «Вільногірський гірничо-металургійний комбінат» публічного акціонерного товариства «Об’єднана гірничо-хімічна компанія» (виробник) та Комунальним підприємством «Жилсервіс» Вільногірської міської ради Дніпропетровської області (споживач) укладений договір №019-2/23/У, відповідно до п.1.1 якого в

порядку та на умовах, визначених цим договором, виробник бере на себе зобов'язання надати послугу з приймання від споживача стічних вод на свої каналізаційні споруди, відповідно до «Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України» затверджених наказом №190 від 27.06.2008 року Міністерства з питань ЖКГ України зі змінами та доповненнями (далі Правил), а споживач зобов'язується оплатити надані послуги.

У відповідності з п. 1.2. договору виробник бере на себе зобов'язання надати послугу з приймання від Споживача стічних вод на свої каналізаційні споруди в обсязі 1 620 тис. м3/рік по категоріям: населення - 1 500 тисяч метрів кубічних; бюджетні організації - 60 тисяч метрів кубічних; госпрозрахункові організації - 60 тисяч метрів кубічних.

При цьому, умовами договору передбачено, що облік приймання стічних вод виробником здійснюється засобами вимірювальної техніки, які пройшли державну метрологічну атестацію (повірку). Фактична кількість прийнятих стічних вод, узгоджується в акті приймання-передачі наданих послуг, який складається в останній день поточного місяця, підписується у двох примірниках уповноваженими представниками виробника й споживача та передається споживачу разом з рахунком, (п.п.3.1, 3.2 Договору).

Згідно з п.п. 10.1, 10.2 договір набирає чинності з 01.01.2022 та діє до 31.12 2022. Закінчення строку дії цього договору не звільняє жодну із сторін договору від виконання своїх зобов'язань по договору та від відповідальності за його порушення (невиконання та/або неналежне виконання), яке мало місце під час дії цього договору.

Так, на виконання умов вказаного договору, у період його дії з 01.01.2022 по 31.07.2022, виробник надав, а споживач прийняв послуги об'ємом 430384,327м3 на загальну суму 670 586,95 грн., що підтверджується актами здачі-прийняття робіт (наданих послуг) №ОУс-000041 від 31.01.2022 на суму 1 698,08 грн., №ОУс-000042 від 31.01.2022 на суму 18 915,56 грн., №ОУс-000043 від 31.01.2022 на суму 1 030,60 грн., №ОУс-000083 від 28.02.2022 на суму 1 276,75 грн., №ОУс-000084 від 28.02.2022 на суму 22 975,88 грн., №ОУс-000085 від 28.02.2022 на суму 1 094,70 грн., №ОУс-000149 від 31.03.2022 на суму 7 231,34 грн., №ОУс-000150 від 31.03.2022 на суму 81 898,97 грн., №ОУс-000151 від 31.03.2022 на суму 463,32 грн., №ОУс-000158 від 31.03.2022 на суму 500,58 грн., №ОУс-000270 від 30.04.2022 на суму 131 645,87 грн., №ОУс-000370 від 31.05.2022 на суму 129 007,60 грн., №ОУс-000441 від 30.06.2022 на суму 136 727,54 грн., №ОУс-000515 від 31.07.2022 на суму 136 120,16 грн., складеними та підписаними сторонами відповідно до п. 3.2 договору.

На підставі вказаних актів, споживачу були виставлені відповідні рахунки-фактури для оплати отриманих ним послуг №ОУс-000041 від 31.01.2022 на суму 1 698,08 грн., №ОУс-000042 від 31.01.2022 на суму 18 915,56 грн., №ОУс-000043 від 31.01.2022 на суму 1 030,60 грн., №ОУс-000083 від 28.02.2022 на суму 1 276,75 грн., №ОУс-000084 від 28.02.2022 на суму 22 975,88 грн., №ОУс-000085 від 28.02.2022 на суму 1 094,70 грн., №ОУс-000149 від 31.03.2022 на суму 7 231,34 грн., №ОУс-000150 від 31.03.2022 на суму 81 898,97 грн., №ОУс-000151 від 31.03.2022 на суму 463,32 грн., №ОУс-000158 від 31.03.2022 на суму 500,58 грн., №ОУс-000270 від 30.04.2022 на суму 131 645,87 грн., №ОУс-000370 від 31.05.2022 на суму 129 007,60 грн., №ОУс-000441 від 30.06.2022 на суму 136 727,54 грн., №ОУс-000515 від 31.07.2022 на суму 136 120,16 грн.

Відповідно до п. 4.1 договору, розрахунковим періодом є календарний місяць, а згідно п.4.4 договору рахунки за надані послуги підлягають оплаті споживачем протягом 30-ти календарних днів після закінчення місяця, в якому надавалися послуги.

В порядку досудового врегулювання спору 15.06.2022 (вх. № 659 від 20.06.2022), 15.08.2022 (вх. № 1008 від 15.08.2022) та 13.09.2022 (вх. № 1094 від 15.09.2022) позивачем були направлені, а відповідачем - отримані претензії про погашення заборгованості по зазначеному договору.

06.11.2022, 24.11.2022, 27.11.2022, 28.12.2022 та 09.01.2023 позивачем отримані грошові кошти від відповідача в рахунок погашення заборгованості по договору в загальній сумі 136 585,20 грн. (оплачені рахунки-фактури №ОУс000041, № ОУс000042, № ОУс000043, № ОУс000083, № ОУс000084, № ОУс000085, № ОУс000149, № ОУс000150, № ОУс000151).

Відтак, заборгованість відповідача перед позивачем по договору за період 01.01.2022 по 31.07.2022 складає 670 586,95 - 136 585,20 = 534 001,75 грн., що і є причиною виникнення спору.

Відповідно до п. 11.2 договору з урахуванням протоколу розбіжностей від 25.01.2022 споживач несе відповідальність за несвоєчасну оплату за надані послуги. Споживач сплачує виробнику пеню в розмірі 0,1 % від суми заборгованості, що діяла в період, за який нараховується пеня за кожен день такого прострочення, але розмір її не повинен перевищувати подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який нараховувалася пеня.

Розрахуйте пеню відповідно до п. 11.2 договору. Розрахуйте штрафні санкції за ст. 625 ЦК України. Чи може господарський суд зменшити розмір штрафних санкцій за клопотанням КП «Жилсервіс». КП «Жилсервіс» обґрунтовує клопотання про зменшення пені, важким фінансовим

становищем, що пов'язано, в першу чергу, із заборгованістю держави перед підприємством у розмірі близько 1800000 грн. станом на 01.01.2023 за житлово-комунальні послуги, на які надаються пільги і субсидії. Крім цього, заборгованість населення за житлово-комунальні послуги перед КП «Жилсервіс» становить станом на 01.01.2023 7500000 грн. Складна фінансова ситуація також частково спричинена тим, що розмір діючих тарифів на житлово-комунальні послуги, що надаються КП «Жилсервіс», не є економічно обґрунтованим через інфляційні процеси, які мають місце в державі.

В підтвердження складного матеріального становища відповідачем надано баланс (звіт про фінансовий стан) від 31.12.2022 та звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) за 2022 рік.

Практичне завдання 3

Між суб'єктами господарювання 19.01.2019 р. було укладено договір поставки матеріалів будівельного призначення на суму 250 000 грн. Відповідно до умов договору постачальник зобов'язаний протягом 3 днів з моменту підписання договору поставити покупцю партію матеріалів будівельного призначення вартістю 250 000 грн, а покупець перерахувати 50 % вартості товарів протягом 5 днів з дня підписання акту прийому-передачі матеріалів. Відповідно до договору покупець у разі порушення зобов'язань має сплатити пеню у розмірі 0,1 % від суми заборгованості за кожен день прострочки. Матеріали будівельного призначення були поставлені 21.01.2019 р. Акт прийому-передачі товарів підписано 21.01.2019 року. Покупець перерахував 50 % вартості товару 29.02.2019 р.

Розрахуйте розмір пені, яку має сплатити сторона договору, яка порушила свої зобов'язання.

Практичне завдання 4

Торговельна компанія 15.05.2022 р. реалізувала виробничому підприємству партію комплектуючих виробів вартістю 60 000 грн. з відстроченням їхньої оплати на 5 днів. Однак виробниче підприємство оплатило рахунок-фактуру тільки на 25-й день з моменту його виписування. Для таких випадків договором постачання була передбачена сплата залікової неустойки у вигляді пені в розмірі 0,08% від суми заборгованості за кожний день прострочення її погашення.

Розрахуйте розмір пені, яку має сплатити виробниче підприємство відповідно до договору постачання.

Практичне завдання 5

У договорі оренди, укладеному 15.09.2022 р. між двома суб'єктами господарювання передбачено відповідальність за несвоєчасне перерахування орендної плати у сумі 22 000 грн: пеню у розмірі подвійної облікової ставки за кожен день прострочки. Орендар мав здійснити орендну плату 15.10.2022 р. Але остаточно сума орендної плати була перерахована лише 25.11.2022 р.

Розрахуйте розмір пені, яку має сплатити орендар відповідно до договору оренди.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати Огляд судової практики судової практики Верховного Суду щодо забезпечення виконання зобов'язань за рішеннями, внесеними до ЄДРСР, за січень 2018 року - грудень 2019 року, від 10.07.2020 року.
2. Проаналізувати положення Пленуму Вищого господарського суду України від 17.12.2013 року № 14 «Про деякі питання практики застосування законодавства про відповідальність за порушення грошових зобов'язань»
3. Скласти текст пунктів договору поставки щодо відшкодування збитків заздалегідь погодженого розміру, спричинених унаслідок вчинення правопорушення (поставка неякісної продукції, порушення строку поставки продукції).

Тестові завдання:

Тест 1. До майнових санкцій господарсько-правової відповідальності відносяться:

а) відшкодування збитків;
б) штрафні санкції.
в) анулювання ліцензії;
г) припинення діяльності суб'єкта господарювання;
д) адміністративно-господарський штраф.

Тест 2. До оперативно-господарських санкцій відносяться:

а) одностороння відмова від виконання свого зобов'язання управненою стороною, із звільненням від відповідальності за це - у разі порушення зобов'язання іншою стороною;
б) анулювання ліцензії;
в) відшкодування збитків;
г) примусовий поділ монопольного утворення;
д) відмова від встановлення на майбутнє господарських відносин із стороною, що порушила зобов'язання.

Тест 3. До адміністративно-господарських санкцій відносяться:
а) одностороння відмова від виконання свого зобов'язання управненою стороною, із звільненням від відповідальності за це - у разі порушення зобов'язання іншою стороною;
б) застосування антидемпінгових заходів;
в) відшкодування збитків;
г) обмеження або зупинення діяльності суб'єкта господарювання;
д) відмова від встановлення на майбутнє господарських відносин із стороною, що порушила зобов'язання.

Тест 4. Громадянин – підприємець відповідає за своїми зобов'язаннями:
а) усім своїм майном;
б) усім своїм майном, на яке відповідно до закону може бути звернене стягнення;
в) майном, яке використовувалося для ведення підприємницької діяльності;
г) одною другою частиною свого майна;
д) усім своїм ліквідним майном.

Тест 5. Заходи оперативного впливу на правопорушника з метою припинення або попередження повторення порушень зобов'язання, що використовуються самими сторонами зобов'язання в односторонньому порядку - це:
а) оперативно-господарські санкції;
б) штрафні санкції;
в) зупинення діяльності суб'єкта господарювання;
г) відшкодування збитків;
д) адміністративно-господарські санкції.

Тест 6. Заходи організаційно-правового або майнового характеру, спрямовані на припинення правопорушення суб'єкта господарювання та ліквідацію його наслідків - це:
а) відшкодування збитків;
б) штрафні санкції;
в) зупинення діяльності суб'єкта господарювання;
г) адміністративно-господарські санкції;
д) оперативно-господарські санкції.

Особлива частина.

Практичне заняття 8: Правові основи обмеження монополізму і захисту економічної конкуренції (2 год.).

ПЛАН:

1. Правова основа обмеження монополістичної діяльності та підтримки економічної конкуренції в Україні.
2. Порушення у сфері економічної конкуренції.
3. Система органів Антимонопольного комітету України, їх повноваження і компетенція.
4. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
5. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Завдання для перевірки знань:

1. Чим викликане запровадження інституту антимопольно-конкурентного регулювання в Україні?
2. Розкрийте поняття економічної конкуренції. В чому полягають її позитивні функції? За яких умов вони проявляються?
3. Чому монополізм вважається антиподом конкуренції? Чи може відігравати монополізм позитивну роль у сфері господарювання?
4. Які категорії осіб є учасниками відносин у сфері економічної конкуренції?
5. В чому полягає зміст державного регулювання у сфері економічної конкуренції?
6. На які органи покладається здійснення функцій щодо регулювання відносин у сфері економічної конкуренції? В чому полягають повноваження цих органів?
7. За допомогою яких нормативно-правових актів забезпечується правове регулювання відносин у сфері економічної конкуренції?
8. Назвіть види і категорії правопорушень у сфері економічної конкуренції.
9. Розкрийте поняття «економічна концентрація».
10. За яких умов економічна концентрація вважається правопорушенням?
11. За якими критеріями суб'єкт господарювання визнається монополістом?
12. В яких випадках монополіст вважається таким, що зловживає своїм домінуючим становищем на ринку?
13. Яка поведінка суб'єктів господарювання на ринку визнається недобросовісною конкуренцією?

14. Які дії учасників відносин у сфері економічної конкуренції визнаються антиконкурентними?
15. Назвіть форми господарсько-правової відповідальності, що застосовуються до порушників вимог антимонопольно-конкурентного законодавства?
16. Протягом яких строків може застосовуватися ця відповідальність?
17. Які адміністративно-господарські санкції застосовуються за правопорушення у сфері економічної конкуренції?
18. В якому порядку застосовується господарсько-правова відповідальність за правопорушення у сфері економічної конкуренції?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1

До територіального відділення Антимонопольного комітету України у Харківській області із заявою звернулось АП «Солеварний завод». У ній вказувалося, що під час укладання договорів постачання очищеного розсолу публічне АТ «Содовий завод» нав'язує додаткові послуги з перерахування коштів на реконструкцію розсолопромислу, що не стосуються предмета договору. Встановлюючи додаткові вимоги, відповідач ухиляється від укладення договору на постачання очищеного розсолу в наступному році. Територіальним відділенням було визнано, що публічне АТ «Содовий завод» займає монопольне становище на регіональному ринку розсолу очищеного. У ході розслідування справи підтвердилися факти, зазначені в заяві.
Кваліфікуйте дії відповідача.
Які санкції можуть бути застосовані до правопорушника?

Практичне завдання 2

На спільній нараді керівників хлібопекарських підприємств і реалізаційних компаній, що працюють на одному і тому ж ринку товарів регіону, було вирішено: прикріпити реалізаційні компанії до конкретних постачальників продукції; розірвати прямі договори хлібопекарських підприємств з хлібозаводами і забезпечувати їх мукою виключно через реалізаційні компанії; припинити закупівлю муки «зі сторони».
Дайте правову оцінку наведеним вище фактам, враховуючи, що частка хлібопекарських підприємств і баз на відповідних товарних ринках складає 75%.
Як зміниться Ваше рішення, якщо їх частка складе 30% або угоди, досягнуті на нараді, матимуть істотний і позитивний економічний ефект?

Практичне завдання 3

Цукровий завод займає монопольне становище на регіональному ринку надання послуг щодо заготівлі і переробки цукрового буряку сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств. Під час планової перевірки територіальним відділенням Антимонопольного комітету було встановлено, що заводом було укладено і реалізовано 67 договорів із сільськогосподарськими підприємствами на умовах, що 70% продукції одержує господарство, а 30% залишається заводу як оплата за переробку сировини. Із фермерськими господарствами було укладено 185 договорів на умовах, що 65% продукції одержує господарство, а 35% залишається в розпорядженні заводу.

Чи порушив завод законодавство про захист економічної конкуренції? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання 4

Концерн «Газ», займаючи природне монопольне становище на ринку послуг з експлуатації побутових газових мереж, видав розпорядження, відповідно до якого газові мережі мають бути введені в експлуатацію за умови, що вони обладнані газовими лічильниками виробництва тільки семи зазначених концерном фірм, при реальній можливості їх закупівлі у більшої кількості фірм. Аргументом було посилання на відсутність фахівців високої кваліфікації, які добре володіють знаннями і досвідом експлуатації різнотипних лічильників. На підставі цього концерн «Газ» намагався накласти заборону на використання продукції італійської фірми «Самгаз». Ці дії призвели до того, що трест «Газбуд» ледве не позбавився вже підписаного контракту з італійцями, що загрожувало великими збитками у вигляді штрафних санкцій, які йому довелося б сплатити у валюті у разі розірвання контракту. Своїм розпорядженням концерн «Газ» в адміністративному порядку передбачив закріплення кожного типу газових лічильників за конкретними обласними виробничими об'єднаннями газового господарства, що позбавляло споживачів права вибору лічильників, запропонованих іншими виробниками на кращих умовах.

Кваліфікуйте дії концерну «Газ». Відповідь обгрунтуйте.

Практичне завдання 5

Представництво компанії «А» звернулося до Антимонопольного комітету України із заявою про те, що Київське представництво фірми «В» неправомірно використовує знак для товарів і послуг «Thai» право власності на який належить компанії «А». У ході розгляду справи було встановлено,

що в 2021 році відповідач здійснив постачання в Україну концентрату для виготовлення безалкогольних напоїв за назвою «Thai», не маючи на це передбачених законодавством правових підстав.
Вирішіть справу з посиланням на норми чинного законодавства.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати проект заяви до органу Антимонопольного комітету України щодо зловживання суб'єктом господарювання монопольним становищем на ринку.
2. Заповнити таблицю «Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції».

№ з/п	Вид правопорушення	Санкція	Орган, який ухвалює рішення про застосування санкції	Нормативно-правовий акт

3. Знайти три прилади судової практики щодо визнання неправомірним рішення органу Антимонопольного комітету України про притягнення до відповідальності суб'єкта господарювання.

Тестові завдання:

Тест 1. Будь-якими діями у конкуренції, що суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності є:
а) зловживання монопольним становищем;
б) неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання;
в) недобросовісна конкуренція;
г) антиконкурентні узгоджені дії.

Тест 2. Монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання це становище за якого його частка на ринку товару перевищує:
а) 45 %, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції;
б) 30 %, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції;
в) 40 %, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції;
г) 35 %, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.

Тест 3. До неправомірного використання ділової репутації суб'єкта господарювання належать:

а) часткова відмова від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел реалізації чи придбання;
б) дискредитація суб’єкта господарювання;
в) створення перешкод доступу на ринок продавців;
г) створення суб’єкта господарювання метою створення якого є координація конкурентної поведінки між суб’єктами господарювання.

Тест 4. Вилучення товарів як вид санкції за порушення антимонопольного законодавства України застосовується у разі:
а) встановлення факту неправомірного отримання за рахунок державних ресурсів;
б) встановлення факту суттєвого обмеження конкурентоспроможності інших суб’єктів господарювання на ринку без об’єктивно виправданих причин;
в) встановлення факту неправомірного використання чужих позначень;
г) встановлення факту неправомірного збирання, розголошення та використання відомостей, що є комерційною таємницею

Практичне заняття 9: Правовий режим інвестиційної та інноваційної діяльності (4 год.).

Практичне заняття 9.1. Правовий режим інвестиційної діяльності (2 год.).

ПЛАН:

1. Поняття, види і правова основа інвестиційної діяльності.
2. Суб'єкти і об'єкти інвестиційної діяльності.
3. Державне регулювання інвестиційної діяльності.
4. Правові гарантії та захист інвестицій.
5. Система договірних відносин в інвестиційній діяльності.
6. Поняття та законодавство про іноземні інвестиції.
7. Види і форми іноземних інвестицій.
8. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій.

Завдання для перевірки знань:

1. У чому полягають характерні ознаки інвестиційної діяльності як виду господарської діяльності?
2. Охарактеризувати та навести приклади різних видів інвестицій.
3. Які основні права та обов’язки мають суб’єкти інвестиційної діяльності?
4. Вказати критерії поділу об’єктів інвестиційної діяльності.

5. Назвати основні цілі державного регулювання інвестиційної діяльності.
6. Які форми державного регулювання інвестиційної діяльності передбачено чинним законодавством?
7. Назвати істотні умови інвестиційного договору.
8. Надати коротку характеристику різним вдам інвестиційних договорів за таким критеріями, як поняття, предмет, сторони, зміст, форма, порядок укладання і виконання.
9. Вказати підстави та порядок застосування адміністративно-господарських санкцій до інвесторів у разі порушення ними інвестиційного законодавства.
10. Назвати оперативно-господарські санкції, які можуть бути застосовані до іноземного інвестора.

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1

Іноземний інвестор – акціонер товариства «Росава», заснованого за рік до виникнення спірної ситуації, – подав позов до суду про визнання недійсним рішення загальних зборів АТ. У позові іноземний інвестор зазначив, що правління АТ позбавило його можливості брати участь у роботі загальних зборів АТ, посилаючись на те, що іноземний інвестор не повністю сплатив вартість акцій, на які він підписався.

Вирішить спір.

Практичне завдання 2

Органи виконавчої влади м. Суми уклали з турецькою фірмою «К» договір концесії на будівництво автомобільної дороги, що забезпечує внутрідержавні перевезення пасажирів та вантажів. Згідно з умовами зазначеного договору працювати на будівництві дороги мають громадяни Туреччини. Прокурор звернувся до суду з позовною заявою в інтересах захисту держави визнати договір концесії недійсним.

Яке рішення має прийняти суд?

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти зразок оферти щодо підрядного інвестиційного договору.
2. Скласти зразок інвестиційного договору.

3. Проаналізувати судову практику щодо визнання інвестиційного договору недійсним. Розмежувати підстави та наслідки визнання інвестиційного договору недійсним та застосування наслідків неукладеного договору.
4. Підібрати публікації у періодичних виданнях юридичного спрямування із прикладами інвестиційної діяльності та підготувати відповіді на такі питання: вид інвестиції, суб'єкти та об'єкти, правова основа.

Тестові завдання:

Тест 1. Яке із перерахованих правовідносин не є інвестуванням:
а) громадянин Кубарєв придбав 300 акцій ПАТ «Динамо Київ»;
б) ПАТ «ВВК» і ТОВ «АКБ» уклали договір постачання запчастин на автомобілі українського виробництва компанії «Х»;
в) ПАТ «ВВК» і ТОВ «АКБ» уклали договір постачання обладнання для виробництва запчастин на автомобілі українського виробництва компанії «Х»;
г) судовий виконавець наклав арешт на 300 акцій ПАТ «Аларма», що належали громадянину Петрову.

Тест 2. Для іноземних інвесторів в Україні встановлено:
а) національний режим;
б) жорсткий режим;
в) змішаний режим;
г) режим найбільшого сприяння.

Тест 3. Сукупність майнових і немайнових прав інвестора на ринку цінних паперів закріплюється:
а) угодою;
б) інвестиційним договором;
в) цінними паперами;
г) постановою КМУ;

Тест 4. Підприємством з іноземними інвестиціями є підприємство, у якому іноземна інвестиція складає:
а) 5%;
б) 10%;
в) не менше 10%;
г) не менше 25%.

Тест 5. Іноземні інвестиції можуть здійснюватися у вигляді (знайти зайве):
а) грошових вимог та права на вимоги виконання договірних зобов'язань, які гарантовані першокласними банками і мають вартість у конвертованій валюті, підтверджену згідно з законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями;
б) прав на оренду об'єктів, задіяних у господарській діяльності;
в) будь-яких прав інтелектуальної власності, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена згідно з законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями, а також підтверджена експертною оцінкою в Україні, включаючи легалізовані на території України авторські права, права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, ноу-хау тощо;
г) прав на здійснення господарської діяльності, включаючи права на користування надрами та використання природних ресурсів, наданих відповідно до законодавства або договорів, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена згідно з законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями.

Тест 6. Іноземні інвестори – суб'єкти, які провадять інвестиційну діяльність на території України, а саме (знайти зайве):

а) суб'єкти господарювання, створені відповідно до законодавства іншого, ніж законодавство України;
б) громадяни (піддані) - іноземці, які не мають постійного місця проживання на території України і не обмежені у дієздатності;
в) громадяни України, які тимчасово виїхали з України на заробітки до інших країн та отримали офіційні дозволи на працю;
г) іноземні держави, міжнародні урядові та неурядові організації.

Практичне заняття 9.2. Правовий режим інноваційної діяльності (2 год.).

ПЛАН:

1. Поняття, види і правова основа інноваційної діяльності.
2. Суб'єкти і об'єкти інноваційної діяльності.
3. Державне регулювання інноваційної діяльності.
4. Правовий режим інноваційних проектів, продуктів і продукції.
5. Правовий статус інноваційних підприємств.
6. Система договірних відносин в інноваційній діяльності.

Завдання для перевірки знань:

1. Які характерні ознаки притаманні інноваційній діяльності?
2. Яка роль Господарського кодексу України в регулюванні інноваційної діяльності?
3. У чому полягає роль держави як учасника інноваційних правовідносин?
4. Який орган виконує функції спеціально уповноваженого органу держави у сфері інноваційної діяльності?
5. В чому полягають ці функції?
6. Які складові інноваційних правовідносин?
7. Розкрийте поняття «інноваційного продукту».
8. Чим відрізняються інноваційні підприємства від решти підприємств?
9. В яких випадках інноваційні проекти підлягають державній експертизі?
10. Яка мета державної реєстрації інноваційних проектів?
11. Яким категоріям інноваційних проектів надається державна підтримка?
12. За допомогою яких договорів опосередковуються відносини щодо розробки інноваційних проектів?
13. Які форми (види) господарсько-правової відповідальності застосовуються до учасників інноваційної діяльності у разі порушення ними законодавства про інноваційну діяльність?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1

Підготувати алгоритм дій щодо набуття суб'єктом статусу інноваційної структури з посиланням на законодавство.

Практичне завдання 2

Підготувати алгоритм державної реєстрації інноваційних проєктів.

Практичне завдання 3

Підібрати підстави та форми відповідальності за порушення при здійсненні інноваційної діяльності з посиланням на відповідні нормативно-правові акти.

Завдання для самостійної роботи:

1. Заповнити таблицю «Види фінансової підтримки інноваційної діяльності»:

№ з/п	Вид фінансової підтримки	Нормативно-правовий акт, що передбачає

		фінансову підтримку (ч., ст.)

2. Підібрати публікацію в газеті юридичного спрямування з прикладами відносин, що складаються між суб'єктами інноваційної діяльності (не менше двох), та підготувати відповіді на такі питання: суб'єкти відносин, об'єкти, підстави виникнення, правова основа.
3. На основі судової практики скласти завдання з питань застосування норм законодавства про інноваційну діяльність з додаванням копії одного судового рішення, яке використовується при цьому.

Тестові завдання:

Тест 1. Технологічний парк (технопарк) – суб'єкт господарювання або група суб'єктів господарювання, що діють відповідно до:

а) договору оренди державного майна;
б) договору довірчого управління державним чи комунальним майном;
в) договору довічного утримання державним чи комунальним майном;
г) договору про спільну діяльність без створення юридичної особи.

Тест 2. Інноваційною діяльністю у сфері господарювання є діяльність учасників господарських відносин, яка здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою:

а) впровадження технічних программ у сферу суспільного життя;
б) впровадження нових наукових досягнень та виконання технічних программ з тривалими строками окупності;
в) виконання довгострокових науково-технічних програм з короткими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя;
г) виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя.

Тест 3. Відмінною ознакою інноваційної діяльності є:

а) вкладення ресурсів саме в інновації та їх комерціалізацію;
б) впровадження нових науково-технічних досягнень;
в) реалізація інвестицій;
г) виконання технічних програм.

Тест 4. За яких умов згідно зі ст. 16 Закону України «Про інноваційну діяльність» підприємство будь-якої форми власності визнається інноваціним підприємством?

а) якщо більше ніж 70 % обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція;

б) якщо 90 % обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція;

в) якщо більше ніж 80 % обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція;

г) якщо 50 % обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція.

Тест 5. Ведення Державного реєстру інноваційних проектів належить до повноважень:

а) Верховної Ради України;

б) Міністерства інноваційної політики України;

в) Міністерства освіти та науки України;

г) Кабінету Міністрів України.

Практичне заняття 10. Правове регулювання зовнішньоекономічної та господарсько-фінансової діяльності (4 год.).

Практичне заняття 10.1. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності (2 год.).

ПЛАН:

1. Поняття, принципи і правова основа зовнішньоекономічної діяльності.
2. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, їх права і обов'язки.
3. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
4. Зовнішньоекономічний договір (контракт).
5. Відповідальність за порушення законодавства про зовнішньоекономічну діяльність.

Завдання для перевірки знань:

1. Розкрийте поняття зовнішньоекономічної діяльності.
2. Чим відрізняються поняття «зовнішньоекономічна діяльність» і «зовнішньоекономічна операція»?
3. За допомогою яких нормативно-правових актів забезпечується правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності?

4. За якими критеріями і на які види можна класифікувати зовнішньоекономічну діяльність?
5. В яких формах може здійснюватися зовнішньоекономічна діяльність?
6. Які обмеження встановлені законом щодо певних видів зовнішньоекономічної діяльності? Яка мета таких обмежень?
7. Які категорії осіб можуть бути суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності?
8. У чому полягає особливість правового статусу суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності?
9. Назвіть характерні риси правового режиму зовнішньоекономічної діяльності.
10. З якою метою здійснюється державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
11. Які органи здійснюють державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
12. На яких принципах здійснюється державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
13. В яких випадках можуть запроваджуватися дискримінаційні заходи щодо певних категорій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності?
14. За якими критеріями класифікують зовнішньоекономічні договори?
15. У чому полягає специфіка зовнішньоекономічного договору?
16. В якій формі укладається зовнішньоекономічний договір?
17. Які вимоги ставляться до змісту зовнішньоекономічного договору?
18. В якому порядку розглядаються спори, що виникають у процесі виконання зовнішньоекономічних договорів (контрактів)?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1:

Використовуючи Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про валюти і валютні операції», Правила ІНКОТЕРМС 2020, Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів), затверджене Наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції, Постанова Кабінету Міністрів України «Про типові платіжні умовах зовнішньоекономічних контрактів та типових форм захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті» складіть пункти зовнішньоекономічного договору (контакту) «Базові умови постачання», «Порядок розрахунків», «Арбітражне застереження».

1. Науково-виробниче товариство з обмеженою відповідальністю з іноземними інвестиціями «Донікс» (м. Суми, Україна) експортує у селище

Пужбол (Казахстан) товариству з обмеженою відповідальністю «Сталепрокатний завод» металопродукцію відповідно до Специфікації. Вартість металопродукції складає 10 000 000, 00 доларів США. Сторони бажають здійснити поставку на наступних умовах: продавець надає товар покупцю у м. Запоріжжя, вул. Діагональна, 5 (на власних складських приміщеннях), здійснює експортну очистку товару; покупець укладає договір автомобільного перевезення товару, здійснює імпортну очистку; ризик знищення або пошкодження товару від Продавця до Покупця переходить у м. Запоріжжя. Порядок розрахунків: 100% передплата (50% до початку виробництва, 50% передплати - за готовністю товару до відвантаження). Сторони визначилися, що правом, яке регулює договір, є право України. Спори за договором підлягають розгляду у Господарському суді Сумської області.

2. Приватне акціонерне товариство «Метінвест» (м. Дінпро, Україна) експортує у м. Краків (Польша) акціонерному товариству «Машинобуд» металопродукцію відповідно до Специфікації. Ціна договору складає 50 000 000 євро. Сторони бажають здійснити поставку на наступних умовах: Продавець укладає договір перевезення залізничним транспортом до м. Брянська, здійснює експортну очистку товару, укладає договір страхування вантажу, Покупець здійснює імпортну очистку вантажу; ризик знищення або руйнування товару переходить від Продавця до Покупця на вантажній залізничній станції м. Дніпро. Порядок розрахунків: 70% вартості Товару повинні бути переказані у вигляді передплати на рахунок Покупця в уповноваженому банку протягом 3 робочих днів з дати підписання Договору, 30 % вартості Товару повинні бути сплачені з застосуванням документарного акредитива з наданням Покупцю комерційного кредиту строком на 1 місяць від дати відвантаження Товару. Правом, що застосовується до Договору, є матеріальне право України. Спор підлягає розгляду у Міжнародному комерційному арбітражному суді при Торговельно-промисловій палаті України.

3. ТОВ «Зоро» (м. Суми, Україна) імпортує в Україну цегла вогнетривка фірми POPOLO sro (Р.Десна, Чехія) в кількості і якістю, зазначеними у Специфікації. Ціна Договору: 320 000 євро. Сторони бажають здійснити поставку на наступних умовах: Продавець укладає договір автомобільного перевезення вантажу до митного терміналу № 7 митного поста Раворужская, здійснює експортуню очистку товару, розвантажує товар в терміналі, Покупець здійснює імпортну очистку Товару; ризик випадкової загибелі або

пошкодження товару переходить від Продавця до Покупця після розвантаження товару в терміналі № 7 митного поста Раворужская. Оплата Товару здійснюється на наступних умовах: 50% вартості товару - авансовий платіж, 50% вартості товару - розрахунок із застосуванням документарного інкасо. Правом, застосовуваним до Договору, є матеріальне право України. Спори підлягають розгляду в Господарському суді Сумської області.

4. ПАТ «Шахтоуправління «Покровське» імпортує в Україну перехідні кільця пружні у кількості 20 шт. масою 15,60 кг з Чеської Республіки фірма «Т MACHINERY» (м. Патисковець). Ціна Договору: 24 214,80 євро. Сторони бажають здійснити поставку на наступних умовах: Продавець укладає договір автомобільного перевезення до м. Красноармійська, здійснює експортну та імпортну очистку Товару, ризик знищення та пошкодження Товару переходить від Продавця до Покупця при прибутті Товару, готового до розвантаження, в м. Красноармійськ.Порядок розрахунків: 50% вартості Товару авансовий платіж, 50% вартості товару - розрахунок із застосуванням документарного акредитиву. Правом, що застосовується до Договору, є право Англії. Спори підлягають розгляду в Арбітражному інституті Стокгольмської торговельної палати.

5. ТОВ «Торговий Дім« Альтком »в особі комерційного директора Лелі Юрія Вікторовича, що діє на підставі Довіреності № 6 / н від 10.12.2020 року та Договору комісії № Д-1/1-Е від 12.01.2021 року (м. К, Україна) експортує в м. Тополі (Молдова) ТОВ «Укосистема» щебінь гранітний з природного каменю виробництва ПАТ «Тельманівський кар'єр» (Україна) по фракціях, зазначеним у Специфікації. Ціна Договору: 42000000 мільйона доларів США. Ціна за одну тонну Товару може підлягати коригуванню протягом дії Договору. Ціна включає в себе наступні витрати Продавця на території України: вартість виробництва і реалізації Товару, витрати з його транспортування (залізничний тариф), вартість сертифіката СТ-1, сертифіката відповідності і радіаційного сертифікату, вартість брокерських послуг, експертизи Державного гемологічного центру. Сторони бажають здійснити поставку на наступних умовах: поставка здійснюється піввагонами загального парку за відвантажувальними реквізитами вантажоодержувача; договір залізничного перевезення укладає Продавець зі станції Карань Львівської залізниці до станції Тополі (Молдова), експортну очищення здійснює Продавець, імпортну очистку - Покупець, ризик знищення або пошкодження товару переходить від Продавця до Покупця при прибутті Товару, готового до розвантаження, на станцію Тополі. Оплата Товару

здійснюється на умовах 100% передоплати на суму, відповідну обсягом продукції, вказаною в заявці Покупця. Оплата партії Товару здійснюється Покупцем за умови готовності Продавця відвантажити цю партію. Правом, що застосовується до Договору, є право Англії. Спори підлягають розгляду в Лондонському Міжнародному арбітражному суді МТП.

6. ТОВ «ЮніксUA» (м.Маріуполь, Україна) експортує в м. Мармарис (Туреччина) металопродукцію згідно Специфікації. Кількість Товару, що поставляється за Договором, становить орієнтовно 130 т. Ціна договору: 250 000 000 доларів США. Сторони бажають здійснити поставку товару на наступних умовах: Продавець здійснює експортну очищення товару, розміщує товар на причалі в порту м. Маріуполя, зазначеному Покупцем; Покупець укладає договір морського перевезення вантажу, здійснює імпортну очистку товару; ризик випадкової загибелі або пошкодження товару переходить від Продавця до Покупця з моменту розміщення товару вздовж борту судна, зазначеного Покупцем, в узгоджену сторонами дату. 40% вартості товару-розрахунок із застосуванням документарного інкасо, 60% вартості товару - кредитний платіж за наданим покупцеві комерційного кредиту терміном на 3 місяці. Правом, застосовуваним до Договору, є матеріальне право України. Спори підлягають розгляду в Господарському суді Донецької області.

Практичне завдання 2:

В листопаді 2022 року ПрАТ «П» звернулося до адміністративного суду з позовом про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення, Офісу великих платників податків Державної Фіскальної Служби України про нарахування пені за порушення строків зарахування валютної виручки за операцією експорту товарів в розмірі 260 645, 21 грн. За укладеним зовнішньоекономічним договором ПрАТ «П» та його партнер-нерезидент як форму виконання своїх зобов'язань обрали не проведення розрахунків, а шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог. Позовні вимоги обґрунтовано тим, що відповідно до вимог ст. ст. 601, 602 ЦК України допускається припинення зобов'язань шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог, а тому податкове повідомлення-рішення, Офісу великих платників податків Державної Фіскальної Служби України є неправомірним. Офіс великих платників податків Державної Фіскальної Служби України заперечує проти позову, стверджуючи, що ненадходження у встановлені строки (180 днів) на рахунок позивача виручки в іноземній

валюті за надані експортні послуги, є порушенням Закону України «Про валюту і валютні операції». У зв'язку із введенням воєнного стану в Україні граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, з 5 квітня 2022 року, становлять 180 календарних днів. Зарахування ж зустрічних однорідних вимог за зовнішньоекономічним договором суперечить валютному законодавству. Проаналізуйте положення норм публічного (ЗУ «Про валюту і валютні операції») та приватного (ЦК України) права в частині порядку та механізму здійснення розрахунків в іноземній валюті за ЗЕД договорами.

Як дане питання висвітлене в судовій практиці?

Проведіть короткий аналіз такої практики Великої Палати Верховного Суду, Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду.

Розкрийте інститут зарахування зустрічних однорідних вимог в цивільному та господарському законодавстві.

Яке рішення повинен прийняти адміністративний суд?

Завдання для самостійної роботи:

1. Знайти три рішення українських апеляційних господарських судів про скасування рішень МКАС при ТПП України щодо зовнішньоекономічних контрактів. З'ясувати, які обставини стали підставами такого скасування. Зробити власні висновки щодо заходів запобігання відповідним негативним наслідкам.
2. На підставі Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», ГК України, Закону України «Про місцеве самоврядуванн» підготувати консультацію щодо права органів місцевого самоврядування бути суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності з посиланням на чинне законодавство.

Тестові завдання:

Тест 1. Зовнішньоекономічна діяльність це:

а) діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами;

б) діяльність іноземних суб'єктів господарської діяльності на території України;

в) діяльність суб'єктів господарської діяльності України побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами;

г) діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними.

Тест 2. Іноземний суб'єкт господарювання як учасник зовнішньоекономічної діяльності повинен:

а) бути контрагентом та мати постійне місцезнаходження за межами території України;

б) мати реєстрацію на території України;

в) мати постійне місцезнаходження на території України та бути контрагентом;

г) бути контрагентом.

Тест 3. Згідно з Інструкцією про порядок реєстрації представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні, затвердженої наказом Міністерства зовнішньоекономічних зв'язків № 30 від 18.01.96 року державний збір за реєстрацію становить:

а) 2500 доларів США;

б) 1000 доларів США;

в) 5000 гривень;

г) 3500 доларів США.

Тест 4. Відповідно до законодавства України по кожному виду товару може бути встановлено:

а) не більше двох видів квот;

б) лише один вид квот;

в) не більше трьох видів квот;

г) необмежена кількість видів квот.

Тест 5. Одним із проявів принципу свободи зовнішньоекономічного підприємництва є:

а) виключне право народу України самостійно та незалежно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність на території України, керуючись законами, що діють на території України;

б) рівний захист інтересів всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та іноземних суб'єктів господарської діяльності на її території згідно з законами України;

в) право суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності добровільно вступати у зовнішньоекономічні зв'язки;

г) рівність перед законом всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Тест 6. Особливостями реекспорту як заходу захисту національного товаровиробника є:

а) товари, які вивозяться за межі України не використовувались з комерційною метою;

б) товари, які вивозяться за межі України не використовувались з некомерційною метою;

в) реекспорту підлягають будь-які товари незалежно від часу їх знаходження на території України;

г) це продаж суб'єктам господарювання України товарів та вивезення їх за межі України;

д) це продаж іноземним суб'єктам господарювання товарів та вивезення їх за межі України;

е) реекспорту підлягають товари, що були ввезені на митну територію України не пізніше одного року.

Практичне заняття 10.2. Правове регулювання господарсько-фінансової діяльності (2 год.).

ПЛАН:

1. Поняття і правова основа господарсько-фінансової діяльності.
2. Поняття і джерела фінансування господарської діяльності.
3. Поняття кредитування в господарській діяльності.
4. Поняття розрахункових правовідносин в господарському обороті.
5. Правове регулювання посередництва в здійснені операцій з цінними паперами.
6. Правове регулювання страхової діяльності.
7. Правове регулювання банківської діяльності.
8. Правове регулювання аудиторської діяльності.

Завдання для перевірки знань:

1. У чому полягає специфіка господарсько-фінансової діяльності?
2. За якими критеріями і на які види можна класифікувати господарсько-фінансову діяльність?
3. Які нормативно-правові акти регулюють господарсько-фінансову діяльність?
4. У чому полягає зміст державного регулювання у сфері господарсько-фінансової діяльності?
5. За допомогою яких органів здійснюється таке регулювання?
6. Які характерні ознаки банківської діяльності?
7. Розкрийте поняття «банк».
8. Банки яких видів можуть створюватися в Україні?

9. Який орган здійснює державне регулювання у сфері банківської діяльності?
10. Чи можуть банки займатися виробничою діяльністю?
11. Які ознаки характерні для страхування як різновиду фінансової діяльності?
12. Чи може здійснюватися страхова діяльність індивідуальними підприємцями?
13. В яких організаційно-правових формах можуть створюватися страхові компанії?
14. Яким вимогам має відповідати майнова база страхової компанії?
15. Які види страхування використовуються у сфері господарювання?
16. Розкрийте поняття договору страхування.
17. Розкрийте поняття аудиту.
18. З якою метою застосовується аудит?
19. За якими критеріями класифікується аудит?
20. У чому проявляється особливість аудиторської діяльності?
21. Які вимоги ставляться до аудиторів?
22. В яких організаційно-правових формах можуть створюватися аудиторські фірми?
23. Яким вимогам повинна відповідати аудиторська фірма?
24. У чому полягає роль Аудиторської палати України?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1:

Громадяни України Петренко, Мироненко, Оргулюк та інші, всього 20 осіб, вирішили створити фондову біржу. При цьому жоден з них не займався торгівлею цінними паперами. Зазначені особи мали намір сформувати статутний фонд біржі в розмірі 15000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи можуть зазначені особи створити фондову біржу?

Які вимоги встановлено законодавством України щодо осіб, які можуть бути засновниками фондової біржі?

Чи є якісь вимоги до розміру і порядку формування статутного фонду фондової біржі?

Практичне завдання 2:

Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку була зареєстрована фондова біржа ТОВ «Цінні папери».

Чи правомірна реєстрація зазначеної фондової біржі?

Який державний орган реєструє фондові біржі?

Чи встановлена законодавством України організаційно-правова форма щодо фондових бірж?

Обґрунтуйте свою відповідь, посилаючись на положення чинного законодавства України.

Практичне завдання 3:

Статутом фондової біржі «Майбутнє» було передбачено, що остання займається організацією укладення угод купівлі-продажу цінних паперів та їх похідних від власного імені та за дорученням клієнтів, виконує функції депозитарію, займається рекламною діяльністю, емісією цінних паперів з метою отримання прибутку.

Дайте правовий аналіз статуту фондової біржі «Майбутнє». Обґрунтуйте свою відповідь, посилаючись на відповідні положення чинного законодавства України.

Практичне завдання 4:

Оптово-роздрібна компанія «А.» купила на фондовій біржі велику партію цінних паперів. Угода була укладена на достатньо вигідних умовах для покупця: оптимальний варіант підбору цінних паперів та відносно низька вартість. У зв'язку із цим, компанія «А.» виплатила брокерській фірмі збільшену винагороду. Проте цінні папери після їх передачі компанії «А» суттєво знизилися в ціні. Компанія «А.» звернулася до брокерської фірми з вимогою повернути винагороду, оскільки укладений за її посередництвом виявився не вигідним.

Чи справедливі претензії компанії «А.»?

Обгрунтуйте відповідь з посиланням на положення чинного законодавства.

Практичне завдання 5:

ТОВ «А» пред'явило позов до дочірнього підприємства «Інвест» ПАТ «Б» про визнання недійсним договору купівлі-продажу цінних паперів. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що спірний договір купівлі-продажу цінних паперів від 01.06.2019 р., укладений між сторонами з порушенням чинного на момент його укладення законодавства стосовно правил купівлі–продажу цінних паперів, а саме ст. 17 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», оскільки дочірнє підприємство «Інвест» ПАТ «Б» станом на 01.06.2019 р. не мало права вчиняти правочин без участі торгівця цінними паперами та фактично не було наділене необхідним обсягом цивільної дієздатності на вчинення такого провочину.

У яких випадках відповідно до законодавства правочини щодо цінних паперів повинні вчинятися за участю або посередництвом торгівця цінними паперами?

Яке рішення має прийняти суд за результатами розгляду позову?

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти проєкт договору:
- договору банківської гарантії;
- договору на здійснення розрахункового обслуговування;
- договору на обслуговування банком;
- договору про проведення розрахункових операцій через факторинг;
- договору про розрахунки при операціях з цінними паперами;
- кредитного договору;
- депозитного договору;
- договору факторингу;
- договору фінансового лізингу;
- договору страхування;
- договору на здійснення операційного аудиту;
- договору надання аудиторських консультаційних послуг.

2. Зробити порівняльну таблицю щодо умов здійснення фінансово-господарської діяльності двох видів.

Тестові завдання:

Тест 1. Професійний учасник ринку цінних паперів, який має намір отримати ліцензію встановленого зразка особисто або через уповноважений ним орган чи особу звертається до:

а) Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

б) Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України;

в) фондової біржі;

г) Державної фіскальної служби України

Тест 2. Основні засади професійної фінансової діяльності визначені:

а) Господарським кодексом України та Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»;

б) Господарським кодексом України та Законом України «Про фінансові послуги»;

в) Господарським кодексом України;

г) Господарським кодексом України та Законом України «Про державне регулювання професійної фінансової діяльності».

Практичне заняття 11. Правове регулювання будівельної діяльності (2 год.).

ПЛАН:

1. Поняття і правова основа будівельної діяльності.
2. Правовий статус суб'єктів будівельної діяльності.
3. Умови і порядок здійснення будівельної діяльності.
4. Система договірних зв'язків в будівельній діяльності.

5. Відповідальність за порушення законодавства про будівельну діяльність.

Завдання для перевірки знань:

1. Назвати та охарактеризувати основні нормативно-правові акти, що регулюють будівельну діяльність.
2. Розмежувати компетенцію Міністерства розвитку громад та територій України та Державної інспекції архітектури та містобудування України.
3. Навести приклади будівельних робіт, для яких необхідним є оформлення ліцензії, а для яких – сертифікат відповідальних виконавців.
4. Назвати підстави для відмови у реєстрації дозволу на виконання будівельних робіт.
5. Назвати особливості принципу «мовчазної згоди» у сфері дозвільних процедур у будівництві.
6. Охарактеризувати умови здійснення проектної будівельної діяльності.
7. Описати порядок накладення адміністративно-господрських санкцій у сфері будівельної діяльності.

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1:

На підставі аналізу Закону України «Про основи містобудування», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про відповідальність за правопорушення в сфері містобудування», постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт» вирішить практичні завдання.

ТОВ «Будінвест» звернулося до Державної інспекції архітерктури та містобудування України з пакетом документів для одержання дозволу на початок будівельних робіт з будівництва офісного приміщення. Після спливу десяти робочих днів директор підприємства вирішив, що оскільки термін для розгляду документів закінчився, можна приступати до початку роботи, керуючись принципом «мовчазної згоди». Через місяць після початку робіт на об'єкт прибув інспектор Державної інспекції архітерктури та містобудування України і склав протокол про правопорушення. Директор ТОВ «Будінвест» має намір звернутися до суду.

Керуючись нормативно-правовими актами, аргументуйте, чи були допущені порушення норм законодавства з боку ТОВ «Будінвест» та Державної інспекції архітерктури та містобудування України. Якщо так, поясніть, у чому вони полягають і як повинні були вчинити вказані суб'єкти. Спрогнозуйте, яке рішення в цій ситуації винесе суд.

Практичне завдання 2:

На підставі аналізу Закону України «Про основи містобудування», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про відповідальність за правопорушення в сфері містобудування», постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт» вирішить практичні завдання.

Згідно з рішенням Сумської міської ради ПП «Сумбудтехнологія» було виділено земельну ділянку площею 1 га для будівництва торговельно-розважального центру. ПП «Сумбудтехнологія» (замовник) уклало з ТОВ «Імперія» (забудовник) договір будівельного підряду. ТОВ «Імперія» приступило до виконання бдіельних робіт: облаштувало земельну ділянку огорожею, завезло будівельні матеріали, розпочало риття котловану.

Інспектор Державної інспекції архітерктури та містобудування України виніс постанову про накладення штрафу на ТОВ «Імперія» за виконання підготовчих робіт без повідомлення про початок їх виконння. Директор ТОВ «Імперія» має намір її оскаржити до суду, бо, на його думку, штраф повинен накладатися на ПП «Сумбудтехнологія». Проаналізуйте ситуацію і визначте, яким має бути рішення суду.

Завдання для самостійної роботи:

1. Керуючись Законом України «Про відповідальність за правопорушення в сфері містобудування», «Про ліцензування видів господарської діяльності», Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Цивільний кодекс України, заповніть таблицю «Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення у сфері капітального будівництва».

№ з/п	Підстави відповідальності	Санкція	Орган, який приймає рішення про застосування санкції	Нормативно-правовий акт

2. Скласти схему «Система договірних зв’язків при здійсненні будівництва торгового центру».

3. Провести аналіз судлових рішень з Єдиного державного реєстру судових рішень України та вказати, які обставини має довести позивач при розгляді справ про неякісне виконання будівельних робіт.

Тестові завдання:

Тест 1. До способів капітального будівництва належить:

а) підрядний, господарський та підрядно-господарський;

б) підрядний та підрядно-господарський;

в) підрядний;

г) підрядно-господарський.

Тест 2. Експертиза проектів будівництва відповідно до ст. 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»?:

а) до схвалення та затвердження проектів будівництва;

б) після схвалення та затвердження проектів будівництва;

в) після отримання ліцензії на будівельну діяльність;

г) до отримання ліцензії на будівельну діяльність.

Тест 3. Впродовж якого часу та яким чином замовник після початку виконання будівельних робіт на об'єкті зобов'язаний повідомити про це інспекцію державного архітектурно-будівельного контролю, яка надала дозвіл на виконання робіт?

а) впродовж десяти календарних днів письмово;

б) у семиденний строк письмово;

в) у триденний строк усно;

г) впродовж двадцяти календарних днів письмово.

Тест 4. Який документ засвідчує прийняття в експлуатацію об'єкта?

а) паспорт;

б) декларація та сертифікат;

в) декларація;

г) свідоцтво.

Тест 5. Фізичною або юридичною особою, яка має у власності або користуванні земельну ділянку, подала у встановленому у законодавством порядку клопотання щодо її забудови для здійснення будівництва або зміни у тому числі шляхом знесення об'єкта містобудування є:

а) інвестор;

б) генеральний підрядник;

в) забудовник (замовник);

г) підрядник.

Практичне заняття 12. Спеціальний режим господарювання (2 год.).

ПЛАН:

1. Поняття і види спеціального режиму господарювання. Мета і порядок створення спеціальних (вільних) економічних зон і територій пріоритетного розвитку, їх типи.
2. Правовий режим господарської діяльності в умовах спеціальної економічної зони і території пріоритетного розвитку.
3. Концесія. Інші види спеціальних режимів господарської діяльності.
4. Порядок здійснення господарської діяльності в умовах надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації, в умовах воєнного стану.

Завдання для перевірки знань:

1. Чим викликана необхідність встановлення спеціальних режимів господарювання?
2. Які види спеціальних режимів господарювання передбачені Господарським кодексом України?
3. У чому полягає особливість правового режиму спеціальних (вільних) економічних зон?
4. Чи існують істотні відмінності між С(В)ЕЗ та територіями пріоритетного розвитку?
5. За якими критеріями і на які види класифікуються С(В)ЕЗ?
6. В якому порядку створюються С(В)ЕЗ?
7. У чому полягає специфіка управління С(В)ЕЗ?
8. За яких умов і в якому порядку набувається статус суб'єкта С(В)ЕЗ?
9. У чому проявляється особливість правового статусу суб'єкта С(В)ЕЗ?
10. Назвіть характерні риси правового режиму концесійної діяльності?
11. Які види концесійної діяльності можна виділити на підставі аналізу нормативноправових актів, що регулюють відносини щодо концесії?
12. На яких засадах здійснюється концесійна діяльність?
13. Які категорії осіб беруть участь у відносинах, пов'язаних з концесійною діяльністю?
14. В чому полягає особливість договорів концесії щодо об'єктів державної та комунальної власності?
15. Чим характеризується правовий режим господарської діяльності у виключній (морській) економічній зоні?
16. Які правові режими господарювання передбачають значні обмеження для суб'єктів господарювання з метою захисту публічних (державних та суспільних) інтересів?

Завдання для практичної роботи:

Практичне завдання 1:

Перерахуйте умови отримання спеціального режиму здійснення господарської діяльності в межах спеціальної (вільної) економічної зони та території пріоритетного розвитку.

Практичне завдання 2:

Укажіть засоби державної підтримки діяльності технологічних парків.

Практичне завдання 3:

Назвіть гарантії прав учасників господарських відносин в умовах спеціального режиму господарювання, які передбачено законодавством України.

Завдання для самостійної роботи:

1. На основі роботи з даними тексту нормативно-правових актів, публікацій, Інтернет-джерел України та світу, їх аналітики (в тому числі статистичної) дослідіть режим господарювання таких С(В)ЕЗ України:
   - зони туристсько-рекреаційного типу «Курортополіс-Трускавець»;
   - спеціальної економічної зони «Славутич»;
   - економічної зони «Порто-франко» на території Одеського морського торговельного порту»;
   - спеціальної економічної зони «Рені»;
   - спеціальної економічної зони «Миколаїв»;
   - спеціальної економічної зони «Закарпаття»;
   - території пріоритетного розвитку у Волинській області;
   - наукового парку «Київська політехніка»;
   - спеціальної економічної зони «Інтерпорт Ковель».•

2. Знайти два судових рішення, якими поновлюються порушені права суб'єктів спеціального режиму господарювання, та проаналізувати їх.

3. Скласти проект договору:
   - договору концесії;
   - договору концесії на будівництво та експлуатацію автомобільної дороги;
   - договору (контракт) на реалізацію інвестиційного проекту на території пріоритетного розвитку, в спеціальній (вільній) економічній зоні.

ЛІТЕРАТУРА:

Навчально-наукова література:

2. Господарське право: практикум / А.Г. Бобков (кер. авт. кол.), Ю.О. Моісєєв, Ю.М. Павлюченко та ін. ; за заг. ред. А.Г. Бобкової. Харків : Право, 2018. 592 с.
3. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях : навч. посіб. Харків : Право, 2019. 130 с.
4. Мілаш В. С. Господарське право : навч. посіб. для підгот. до іспитів. 6-те вид., змін. Харків : Право, 2019. 336 с.
5. Горбова Н. А. Господарське право України: навч. посіб. Мелітополь: Однорог Т.В., 2019. 127 с.
6. Трегубенко Г.П. Господарське право: навч. посіб. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 107 с.
7. Вінник О.М. Господарське право: курс лекцій (загальна частина). Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 240 с.
8. Смолин Г.В., Туркот О.А., Хомко Л.В. Господарське право України. Загальна частина: підручник; за заг. ред. Г. В. Смолина. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
9. Кобзар Т.С., Савельєва М.О. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Господарське право». Дніпро : Видавець Біла К.О., 2017. 290 с.
10. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): навч. посіб.; за ред. В.С. Щербини, В.В. Рєзнікової. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 800 с.

Нормативна література:

11. Конституція України від 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141.
12. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
13. Цивільний кодекс України від 16.01. 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.
14. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24 червня 2004 р. № 1877-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 49. Ст. 527.
15. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06 вересня 2005 р. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 48. Ст. 483

16. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11 вересня 2003 р. № 1160-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 9. Ст. 79.
17. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 40. Ст.524.
18. Про концесію: Закон України від 03.10.2019 р. // Офіційний вісник України від 01.11.2019 р. – 2019 р. - № 84.
19. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02 березня 2015 р. // Відомості Верховної Ради. – 2015. - № 23. - ст. 158.
20. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05 квітня 2007 р. № 877-V // ВВР. – 2007. – № 29. – Ст. 389.
21. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50–51. Ст. 384.
22. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю від 06.02.2018 р. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 13. Ст. 69.
23. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05. 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 2. Ст. 17.
24. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 5. Ст. 35
25. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 39. Ст. 261.
26. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.1994 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 30. Ст. 414.
27. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. Ст. 363.
28. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 29. Ст. 232.
29. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018 р. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 12. Ст. 68.
30. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019 р. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 4. Ст. 5.
31. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 9. Ст. 89.
32. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12. Ст. 64.
33. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 36. Ст. 164.

34. Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000 р. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 30. Ст. 238.
35. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 50. Ст. 472.
36. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності від 23.12.1998 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 46. Ст. 5–6.
37. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11.12.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. Ст. 231.
38. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.
39. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 47. Ст. 646.
40. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 19. Ст. 86.
41. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 р. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 29. Ст. 337.
42. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36. Ст. 266.
43. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 3. Ст. 25.
44. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 9. Ст. 56.
45. Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 40. Ст. 363.
46. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 45. Ст. 434.
47. Про наукові парки: Закон України від 25.06.2009 р. Відомості Верховної Ради України. 2009. № 51. Ст. 757.
48. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 29. Ст. 377.
49. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 1. Ст. 1.
50. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України в редакції Закону від 19.06.2020 року № 738-IX . URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#n2985.

51. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 5–6. Ст. 30.
52. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. Ст. 343.
53. Про архітектурну діяльність: Закон України від 25.09.1999 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 31. Ст. 246.
54. Про відповідальність за порушення у сфері містобудівної діяльності: Закон України від 14.10.1994 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 46. Ст. 411.
55. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10. 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 50. Ст. 676.

Електронні ресурси:

Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws
Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. URL: https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch
Офіційний веб-сайт Антимонопольного комітету України. URL: https://amcu.gov.ua/
Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/